

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos leidinys

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Nr. 19(76)

1992 m. spalis

Pralaimėti neturime teisės

Kaip agituoti, už ką balsuoti?

KAUNAS. Spalio 10 d. Savivaldybės rūmuose įvyko Sajungos skyrių pirmininkų, tarybos narių ir Sajungos kandidatų į Lietuvos Seimą neeilinė konferencija. Apsvarstyti du klausimai: rinkimų agitacija "už" ir "prieš"; už ką balsuoti, jeigu apygardoje nėra nei mūsų, nei Krikščionių demokratų ar Demokratų partijos kandidato?

Šiai klausimai pranešimą padarė Sajungos presidentas, AT deputatas B. Gajauskas. Jis kvietė rajonų skyrių atstovus didesnį dėmesį atkreipti į tuos savo krašto šmones, kurie yra labiausiai klaidinami kairiuju (prokomunistinės) propagandos, viliojančios liberalų, pašangiečių, socdemų, darblietų rožinių pašadais.

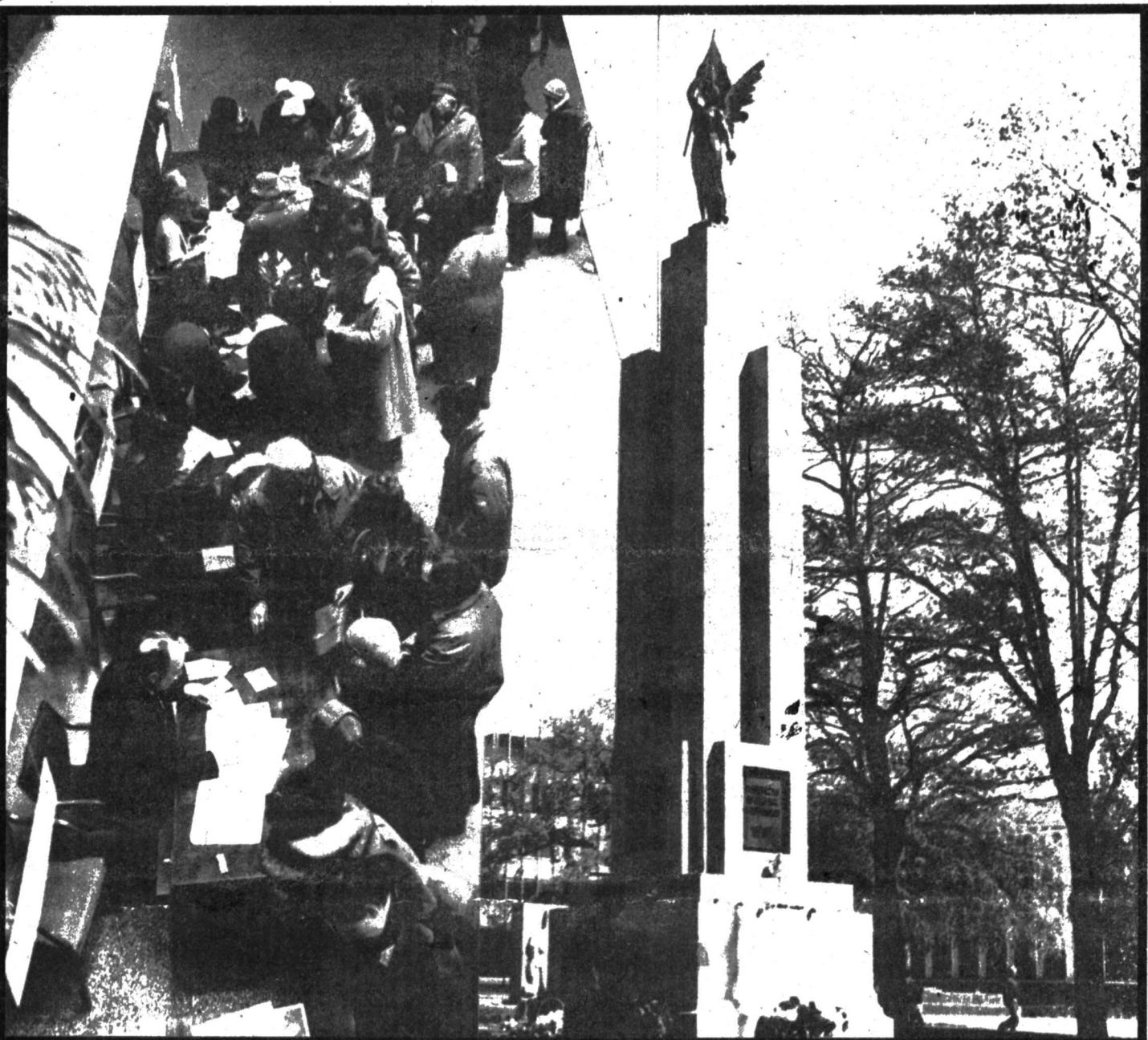
"Mes remiame visas dešiniaspidas jėgas, bet tai nereiškia, kad netikriname dešiniųjų kandidatų lojalumo Lietuvai. Atvirkščiai - pagal jungtinį 14-oji sarašą ir vienmandatėse apygardose mūsų kandidatai buvo tikrinami pirmiausiai. Tu, kuriuos radome bendradarbiavusius su KGB, jau kandidatų sarašuose nėra. Blogesnė padėtis su kairiuju kandidatais. Atrodo, kad teks "pešioti" iš būsimojo Seimo, jeigu bus išrinkti".

B. Gajauskas pasakė, kad, apygardoje nesant mūsų kandidato, Krikščionių demokratų ar Demokratų partijos, derėtų balsuoti už tautininką ar Sajūdžio atstovą.

Mūsų kandidatė Tauragės 34-ojoje rinkimų apygardoje Zita Šličytė atkreipė dėmesį, kad šiuose rinkimuose nepatikimiausi yra liberalų kandidatai, nes dauguma jų - pralobusių iš komunistų ir KGB išdo. Ji pateikė daug faktų apie komersantų machinacijas ir jų padarytus nuostolius Lietuvos ekonomikai.

Pranešėjų mintis papildė kitą konferencijos dalyvai.

Vanda PODERYTĖ

Biuleteneje pažymėkite tik vieną organizaciją,
už kurią balsuojate!

Zymėjimo
pavyzdys:

14.

Lietuvos krikščionių demokratų partijos, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos ir Lietuvos demokratų partijos jungtinis sąrašas

P. Katilius,
B. Gajauskas,
S. Peceliūnas,
A. Saudargas,
Z. Šličytė ir kiti

Tik už sąrašą Nr. 14

14

Ko tikisi "vakarykščiai"

Tauta, kuri užmiršta savo skausmą, pralieta kraują už nepriklasomybę, nieko neverta tauta - ji pasmerkta gržti į vakarykštę dieną, išvergo.

Lietuvos žmonės nieko neužmiršo. Jie teisėtai nori laisvės, demokratijos ir tvarkos. Nori gyventi vieningoje, dorų deputatų ir valdininkų valdomoje Lietuvoje. Gana jau melo iš saldių pažadų. Geriau skaudi tikrovę, negu pagražintas melas.

priskyrė Sajūdžiui, V. Landsbergiui, Vyriausybei. Jis net neužsiminė, kad jo partijos nariai ir kiti kairieji tyčia trukdė Parlamento darbą, neleido priimti reikiamų išstatymų, atkakliai priešinosi desovietizacijos išstatymo priemimui. Pasak jo, jokios nomenklatūros Lietuvoje nėra: visi valdininkai paskirti Sajūdžio, jie ir atsakingi už netvarką. Vėl jis kvietė glaudus prie "motulės" Rusijos.

O kandidatai į deputatus Jaske-

levičius ir Gaška dar daugiau nusikalbėjo. Jaskelevičius apgailestavo, kad sugriovėme kolūkius. Draugas Jaskelevičius jau užmiršo, kaip kolūkiai buvo kuriami, kiek žmonių nukentėjo: trečdalį jų buvo išžudyta kalejimuose, kankinti tremtyje.

Šliandien jie garsiai šaukdami kritikuoją Sajūdį, Vyriausybę, ir niekas jų už tai nebaudžia, nesodina į kalėjimą, o jų baudžiauninkais paversti ūkininkai neturėjo teisės né žodžio prieš pasakyti: buvo sodinami į kalėjimus, tremiami su šeimomis į Sibirą.

Labai neiššaukė, kodėl Jaskelevičius, taip liaupsindamas kolūkinę sistemą, kolūkyje dirbtį nepanoro. Atsuradus pirmai galimybei, kaip nomenklatūros darbuotojas, gavo 30 ha žemės ir sėkminges ūkininkauja. Tikriausiai globėjai iš rajonų ir žemės

ūkio technika aprūpino. LDDP kandidatas Gaška buvo dar atviresnis: "pagode", kad Lietuva tokioje netvarikoje dar 40 m. gyvens.

Aišku, jei jie rinkimus laimėtu, tuo baigtu Lietuvoje visos reformos ir privatizacija. Tikriausiai būtų sustabdytas ir Rusijos karionuomenės išvedimas iš Lietuvos, nes ji - vienintelis kairiuju saugumo garantas.

A. Brazauskas dievagojasi, kad LDDP nieko bendro su KPSS neturi, kad tai nauja partija, bet juk jos net yderis liko tas pats - A. Brazauskas.

Komunistų partijos padarytus nusikaltimus reikėjo pasmerkti ne žodžiu, bet veiksmu - toje partijoje yra lietuvių krauju susitepusių žmonių, juos derėjo įvardyti ir perduoti teismui. Ir pasigrobtą turta privalu gražinti Lietuvai, o ne su Burokevi-

čiumi dalytis.

Tiesa, dabar visiems sunku, daug ko trūksta, daug kas ne taip. Bet gerai pamatykime - juk visa tai yra rinkimų kampanijos dalis. Rusijos nomenklatura, remdamas savo vienminčius Lietuvoje, tyčia stabdo energetinių resursų tiekimą, net susitarimus pažeidžia. Jie tiksi, kad ekonominiai sunkumai parklupdyti Lietuvos žmones ir sugražins komunistus į valdžią. O komunistai ir Lietuvą į sandraugą sugražins.

Jei dėl abejingumo ir laikinų nepritekių neisime balsuoti arba, patikę kairiuju melui, balsuojame už juos, pasikartos 1940-ieji. Kad nebūtu to, balsuokime už sarašą 1, 13 ar 14 ir Lietuvai gerai žinomas dešiniuosius kandidatus.

Aleksandras JUŠKA

1992 m. spalis

TREMINTINYS

2

Kaip ir kaimyninėse Centrinės ir Rytų Europos valstybėse, taip ir Lietuvoje partokratija ir nomenklatura nenori užleisti prarastą poziciją. Valdžia siekiant atgauti ne prisidedant prie ekonomikos ir žmonių gyvenimo sutvarkymo, ne našesnū už kitus darbu, bet dažnai destruktivia veikla. Siekiant sukelti žmonių nepasitenkinimą nauja valdžia, nevenigiamai ir atvirai trukdyti Lietuvai apsiūpinti kuro ir energetinių išteklių, sutvarkyti prekybą, užkirsti keliai ekonominiams nusikaltimams. Dažnūli susirūpinimą kelia pastaruoju metu dirbtinai padidinti elektros energijos tarifai ir monopolinės kainos, sumažinti atgyvinamai ir pensijos. Parlamento kairiosioms frakcijoms įnirtingai ginant priešišką Lietuvos žmonių interesams Lietuvos Banko veikla, iki šiol neivedami litai, be kurio neįmanoma suvaldyti inflaciją. Lietuvos Bankui nesutarkius pinigų apyvartos ir atsiskaitymu, ne sumokama žemdirbiamis ir pramonės įmonėms už jų produkciją. Dėl to įmonėms trūksta lėšų atgyvinimams mokėti ir žaliavomos pirkti. Tad mažina gamyba, o žemės atleidinėjami iš darbo. Be Banko kreditų šiandien neįmanoma pradėti ūkininkaučių ar pasistatyti namą. Ir visa tai, kaip ir kitos kliūties - ne naturalios, bet dirbtiniai puoselėjamos problemos. Tokia senų jėgų ir joms pataikaujančiu asmenų griaunancios ir nedoros politikos logika paprasta ir aiški: skelbtai, kad valdžioje jau demokrati, sukelti kuo daugiau sunkumų ir už visa tai, pasitelkus žmones muklančią propagandos maština, suversti kalte naujoms demokratinės jėgos. Todėl siekiant žūtbūt išsaugoti valdžią ar jos įtaką visose struktūrose, miešta ir kaimo.

Atkūrėme nepriklausoma valstybę ir įvedėme rinkos ekonomiką. Ta-

GEDIMINAS VAGNORIUS

Ekonomika ir politikos kliuviniai

čiau, parlamete įsitvirtinus seniosioms politinėms struktūroms, mums nebėžteko jėgų, paprastiausiai principingų deputatų balsų tvirtai ir naujai vykdomyai bei teisminieji valdžiai sukurti. Dėl to tiek daug patriama kasdieninių sunkumų, kuriuos dažniausiai salygoja ne reformos, bet plintanti savivalė. Daugėja ir valstybės, ir vienos pareigūnų, besirūpinančių savo, o ne valstybės ar žmonių reikalais. Kokios politinės jėgos ar asmenų grupės sujungeres netvarka ir korupcija? Žinoma, tos, kurios iš to pelno. Kas vadovauja prekybiniams monopoliams, Lietuvos energetikai, kuri užvilkino ir iki liepos menesio nesudarė naftos ir duju tiekimo ūkinės sutarčių, kas realiai sukélé kainas? Kieno įtakoje pramonės ir žemės ūkio įmonės? Kokios partijos ir parlamento frakcijos skatinā Lietuvos Banko neveiklą. Žinoma, tai tos pačios politinės grupuotės, kurios, turėdamos daugumą šioje Aukščiausioje Taryboje, sutrukdomė pakeisti Energetikos ministerijos, Lietuvos Banko, blogai dirbančių savivaldybių ir žinybų vadovus. Kas jie, nesunkiai pastebi visi, kas nori matyti tiesą. Tai tie, kurie stabdo ir permainingas.

Tad neapgaudinėkime savęs - Lietuvos valdžia dar nedauja pasikeitę. Todėl demokratinės pažangos jėgos privalo laimėti rinkimus į Seimą. Ir mes laimėsime.

1. Tada nauja galia pastumėsime dėl senųjų politinių jėgų palikomos savivalės ir korupcijos stringančią ekonomikos reformos baigiamąją daļą.

Turto įasmeninimas nesilaikant nustatytos tvarkos - tai grobystumas. Mums reikia sparcios, bet istatymais paremtos privatizacijos. Visa tai leistu sureguliuoti rinką dirbančių žmonių naudai.

2. Mes negalime toliau toleruoti plintančios bevaldytės, kuri griauna ūkį, o rinkos ekonomika dažnai parverčia žmones varginancia savivalės santvarka. Dėl netinkamų vietas savivaldos ir Vyriausybės istatymų iki šiol vietotinėm neturime Respublikos valstybinės valdžios, o ministerijos dažnai atstovauja ne žmoniui, o įmonių interesams. Tad turėdami Seime daugumą, pagaliau galesime priimti istatymu pataisas, kurios reformuojydymo ir priežiūros klausimais sustekėtų Vyriausybėi būtinus įgaliojimus.

Iki bus atliktas naujas Respublikos administracinis-territorinis padalijimas ir vyks vieniniai rinkimai, būtina būsimajam Prezidentui ir Vyriausybėi suteikti teisę prireikus šalinti iš pareigų miestų bei rajonų valdybų vadovus, jei dėl jų kaltės nevykdomi istatymai ir vilkinami reformos darbai.

3. Priėmę valstybės tarnautojų i statymą, iš pagrindų sustiprinimė jų administracinei ir baudžiamai atsakomybei už pareigų nevykdymą. Už šiurkščius pažeidimus - atimti teisę toliau dirbti valstybinėse įstaigose ir organizacijoje.

Būtina ir esminė Prokuratūros reorganizacija. Jai nedera kelti ir kie noras paveikti pačiai nutraukti ekonomikos bylas. Igyvendinė visa tai, būsime pajęgūs nedelsiant už-

kirsti kelią nekontroliuojamų atskirų žmonių grupių siautėjimui ekonomikoje.

4. Neefektivais laikome darbo užmokesčio ir kitokius administracių pajamų ribojimo mechanizmus. Siuo metu darbo užmokesčio didėjimas neturi atsilikti nuo inflacijos, o Respublikos kredito emisija - nuo bendroios rublio emisijos. Priešinga politika - tai kaimyninių valstybių ekonomikos maštiniams.

5. Darbo užmokesčio ir pensiju, taip pat biudžeto būtiniausiu išlaidų netekis dirbtinai riboti, jei tinkamai bus valdomas Lietuvos Bankas. Kredito emisijos pagalba būtina nedelsiant survarkyti nenaturaliai atsiraodusius įmonių tarpusavio išskolinimuis, apmokėti už žemės ūkio produkciją. Tai įgalintų užkirsti kelią dėl lėšų stokos dirbtiniams gamybos mažinimui, taip pat nepamatuotam kainų augimui (pirmiausia energetikoje).

6. Inflacijos nevarginamas pinigas - vienintelis patikmas ekonomikos reguliuotojas ir gamybos augimo skatinotas. Tokiu pinigu galiapti Litas, tad jis įvesti būtina nedelsiant. Litas bus tvirtas, jei neleisiime atsirasti biudžeto deficitui ir naujų pinigų pertekliui. Gamybos smukimas gali būti sustabdytas iki šių metų pabaigos.

7. Pereinamajam, pristaikymo prie rinkos laikotarpui turi būti numatos didesnės pereinamosios socialinės garantijos, išskaitant pensijas ir pašalpas mažai aprūpintoms įmonėms. Kitaj gatvės ir skverus užplūs jauni ir seni duoneliautojai. Tik

palengva, iki sekaničių metų vasaros ar rudens dera eiti prie didesnių komunalinių paslaugų ir nuomas už butą kainų. Taip pat turime užkirsti kelią nekontroliuojamam atleidinėjimui iš darbo.

8. Žmones vargina dar daugelio savivaldybių išsaugoti valstybiniai prekybos monopoliai, trukdantys parduotuvėms apsirūpinti prekėmis. Juos būtina išskaidyti. Monopolinės įmonės kainoms pažaboti reikalinga ir antimonopolinės priežiūros tarnyba.

9. Struktūriūnų permanentų ir svarios pagalbos laukia kaimas. Tvirtinant 1993 metų valstybės biudžetą, turime pasiekti, jog žodinė parama žemės ūkui ir ūkininkams pagaliau pavirstą apčiuopiamą paramą pinigais ir technika. Įpareigoti Lietuvos valstybinius bankus kreditus žemės ūkui teikti be jokių apribojimų ir iengvatinėmis sąlygomis. Kelčią metų turime palaikyti ir aukštesnes žemės ūkio produkcijos supirkimo kainas. Vietose užvilkinus i statymų ir nutarinų vykdymą ištigo žemės reforma, kurią turime baigti iki kitų metų pabaigos.

Vilkinimai ir žmonių apgaudinėjimai grąžinant ar skiriant žemę pri lygsta ekonomikinėms nusikaltimams, ir tai neturi likti nepastebėta.

10. Netvarka ir jos sąlygota korupcija paliebt ir aukščios valdžios ešelonus. Artimiausiu metu teiksime privataus verslo ir valstybės interesų atskyrimo bei kitus i statymus, kurių neleistų nepastebimai valstybės biudžetą supainioti su privačia kūsene. Tiekėjai išvysti pasaulį, kiekviena siela turi teisę gyventi Viespates šviesoje.

11. Sovietiniuose metais ypač nu-

kentėjo Lietuvos Bažnyčia. Padėdami jai, padėsime savo valstybei ir jos piliečiams. Tikybos, dvasinis-dorovišnis ugdymas - mūsų visų rūpestis.

Kiekvienas pradėtas žmogus turi teisę išvysti pasaulį, kiekviena siela turi teisę gyventi Viespates šviesoje.

Neapsirikime!

Seimo rinkimuose dalyvauja 17 partijų ir organizacijų, o kiekvienoje vienmandateje apygardoje - po 5-10 kandidatų. Ir visi girią save, o pelkia priešininką. Kaip atskirti pelus nuo grūdų? Ar esame pasirengę tokiemis sudėtingiemis rinkimams?

Pats keičiausias ir labiausiai piktiniančios išskirtinė - komunistų dalyvavimas rinkimuose. Mat ši Aukščiausioji Taryba neįstengė priimti desovietizacijos i statymo, kuris būtų ištumės šios "Slovėnų" partijos narius iš politinio gyvenimo bei valdymo. Todėl dabar tie, kurie jau 1940 m. parodė lietuviams "tiesų kelią" į Sibirą, vėl balotiruoja. Argi už tai 1946-1956 metais taip atkakliai, žūtūnai kovėsi mūsų partizanai su sovietiniais "švaduotojais" - šiandieninės kandidatų i deputatus? Su tais pačiais, kurie kalino, kankino ir trėmė pokario metais ir dar visai neseini, kurie grobė represuotų turta ir grobto tą turta dabar, prisdindami privatizaciją. Štai tie komunistai, persikrikštiję LDDP, socialdemokratus, liberalus, centristus, nuosaikiuosius ir pažangiečius, toliau rosiųsi dalyvauti šalies politiniame gyvenime, leisti i statymus.

Pasidairykime, kas darosi kitose buvusiose "socializmo" lagerio šalyse. Vokietijoje po karo naciams ne-

leista dalyvauti politiniame gyvenime. Jie negalėjo būti renkami ir būti valdžios pareigūnais. Net pedagogu dirbtiniems buvo uždrausta. Vokietijos susijungus, politiniame gyvenime užginta dalyvauti komunistams. Visi matome, kaip greit vokiečiai prisikėlė, suklestėjo. Tuo tarpu visai kitaip pasielgta Lenkijoje. Cia, kaip ir Lietuvoje, - šimtai partijų i organizacijų. O tai visi persikrikštiję komunistai dalyvauja politikoje ir daro savo įtaka. Kaip sunkiai mūsų kaimynės keliai iš sovietinio "rojaus" - vieniams akitavdu.

Todėl nekaktokime tu pačiu klaidų. Jau per praėjusius rinkimus patiekėjome "asmenybėms", išrinkome jas į Aukščiausiąją Tarybą ir netrukus pamatėme, kaip jie rūpinasi Tėvynė: net per blokadą "rausvajelyje" statėsi mūrus, dalijosi mašinas, lengvatinės paskolas, pumpavo Lietuvos turta ir neaiškių bendrovų saskaitas.

Ir ko čia stebėtis: kad ir kaip šerisi vilka, o jis vis tiek i miškų žūtū. Todėl Sajūdžio III suvažiavime buvo atsiribota nuo liberalų ir centro frakcijų, kai kuriems deputatams rinkėjai savo parašais išreiškė nepasitikėjimą.

Tačiau tie deputatai (jų yra 30) nekreipė dėmesio ir į šitokį rūstų vienomenės sprendimą. Ir tai supran-

tama - šiose frakcijose daugiausia išaikintų ir net teismo pripažintų KGB agentų.

Todėl kai kam nepatinka taip produktyviai dirbanti B. Gajausko vadovaujama komisija. Centro frakcija nuo gynybos perėjo į puolimą - pareiškė nepasitikėjimą B. Gajausku.

Tai jie, persikrikštiję komunistai, nuolatos balsavo prieš Lietuvai naujus i statymus, priešinėsi kraštą apsaugos sukurimui, tai jie vertė iš posto K. Uoka, demaskuojančių jų ekonominius nusikaltimus, tai jie - LDDP, liberalai, socialdemokratai, centrastai - įėjo prieš privatizaciją, prieš nuosavybės teisų atstatymą, tai LDDP ir lenkų frakcija balsavo prieš atimtų žemų gražinimą KGB nemiegojį ir nemięgą dabar. Per mūsų geraisidiskumą į Aukščiausiąją Tarybą buvo išrinkta daug LDDP narų, o per KGB klastą - po Sajūdžio vėliava - liberalų ir socialdemokratų. Todėl ir turime dabar 17 partijų ir judėjimų.

Šiandien visi turime žinoti tuos, kurie rinkėjų neišdavė, nuoširdžiai dirbo Tėvynės labui ir atkūrė Lietuvos neprilygintos. Tai žmonės, surašyti SAJUDŽIO, KRIKSCIONIŲ DEMOKRATŲ bei TAUTININKU partijos sarašuose. Jų Nr. 1, 13 ir 14. Neapsirikite - balsuokite tik už šiuos politinių jėgų kandidatus!

Rūta GAJAUŠKAITĖ
AT deputatė

Teisės ir moralė

Teisės ir moralės santyklių klausimas yra senas kaip ir žmonija. Jis dažnai virsta gincu tarp monarcho ir pavaldinių arba polemika tarp valstybės ir religijos, kuri paprastai atstovauja moralinėms normoms. Pozitivioji teisė, kuria remiasi valdovai, valstybė, nuolatos Konfliktoja su moralės normomis. Klasikinis šio konflikto pavyzdys yra Antigonės gynčas su Tēbu karaliumi Kreonu. Norėdamas nubausti mūšio lauke kritus valstybės išdaviką Poloniką, jis neleido kario deramai palaidoti - išmetė varnomos kapotį ir šunims draskytį. Antigonė, Polonikos sesuo, pasiprišeino tirono įsakymui: pasak jos, kiekvienas žmogus turi teisę būti deramai palaidotas. Cia susidurė valstybinė teisė ir sažinė, teisingumas. Tironas mano, kad jis tokias savo įsakymais apsaugo valstybę nuo anarchijos, tačiau nesupranta, kad tuo paželdžia nenugalimus nerašytus moralės i statymus. Antigonė meta iššuki paskui galimybes: valdžios i statymai yra žemesni nei sažinės ir moralės. Taigi moralės i statymas, siejamas su Dievo i statymais, yra aukštesnis nei žemės i statymais. Filosofai, ne visada linkstantis pripažinti Dievo buvimą, ši aukštesnį i statymą vadina prigimtinė teisė. Pasak Cicero, tiksras i statymas yra teisinės gamtos dėsnius atitinkantis protavimas. Aukštesnės teisės forma, sudedama Dieviško i statymo dalimi prigimtinė teisė laikė ir Renesanso mastytøjai Grocijus, Lokas, Tomas Akvinitietis ir kt.

Europoje visados moralinis i statymas buvo viršesnis už valstybinį. Tačiau teisės praktika visais laikais rodė, kad nemaža i statymu prieštariuojančių teisės. Pasak Cicero, tiksras i statymas yra teisinės gamtos dėsnius atitinkantis protavimas. Aukštesnės teisės forma, sudedama Dieviško i statymo dalimi prigimtinė teisė laikė ir Renesanso mastytøjai Grocijus, Lokas, Tomas Akvinitietis ir kt.

Nevertinusieji moralės normų pasisakydavo ir prie žmogaus teisės. Tačiau XX a. istorija parodė, kad būtent moralė, išskūnijusi žmogaus teisėse, tapo efektyvi civilizacijos pagrindas. Tiesa, ir dabar esama masytoju (kaip antai Berdajevas), pasisakančiu prie žmonių lygiu, ją vadinančiu fikcija, tačiau žmogaus teisės, kaip moralinės teisės išraiška, jrodo, kad dabartinis teisės moksliškai nepaisyti moralinių teisinių normų. Šios dvi teisės gali įvairiai sietis Dekaloge, konstitucijoje, žmogaus teisėse. Ir ateities pozityvioje teisėje moralė rinkriausiai bus svarbus komponentas.

Alfredas SMAILYS

Mieli mūsų skaitytojai!

Lietuvos Seimo rinkimuose organizuotai propaguokime Politinių kalinių ir tremtininių sajungos rinkimų nuostatas.

Remkime savo kandidatus vienmandateje apygardose, kvieskime rinkėjus balsuoti už 14-15.

Sajungos tarybos pirmininkas Antanas LUKŠA

Ką gina A. Brazauskas?

Ponas A. Brazauskas, lankymasis Amerikoje, kalbėjo, kad pirmiausia Lietuvos derėjo rūpintis ekonomikos reikšme, o paskiau Neprikaluso mybe. Bet jei būtų vadovaujamas tokia galvosena, ar būtų šiandien Ne

1992 m. spalis

TREMTINYS

3

Jiems patikėkime Lietuvos ateitį!

GEDIMINAS VAGNORIUS

Kandidatas i Lietuvos Respublikos Seimo deputatus
Kačiadorių rinkimų apygardoje Nr. 59

Gimė 1957 m. birželio 10 d. Plungės raj. Vilkaicių kaime darbininko ir mokytojos šeimoje.

Vidurinė mokykla baigė Telšiųose, 1975-1980 m. studijavo Vilniaus inžineriniame statybos institute, išgijo inžinierius ekonomisto specialybę. Trejus metus dirbo šiame institute, įstojo į aspirantūrą; 1987 m. apgynė disertaciją ekonominės reformos klausimais.

Nuo 1988 m. dirbo Lietuvos Mokslo akademijos Ekonomikos institute vyr. moksliniu bendradarbiu. Čia rengė Lietuvos ūkio reformos dokumentus įvairiose darbo grupėse bei komisijose, koordinavę statymų projektų rengimo grupių veiklą. 1990 m. buvo išrinktas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Vilnius m. Justiniškių rinkimų apygardos deputatu, o vėliau - Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo nariu.

GEDIMINAS UOGINTAS

Kandidatas i Lietuvos Respublikos Seimo deputatus Šedžiūnų rinkimų apygardoje Nr. 6

Gimė 1934 m. gegužės 29 d. Manikūnuose (Biržų apsk.) ūkininko, 1918 m. Nepriklausomos Lietuvos savanorio šeimoje.

PETRAS MUSTEIKIS

Kandidatas i Lietuvos Respublikos Seimo deputatus Kačiakalnių rinkimų apygardoje Nr. 08

Gimė 1940 m. sausio 1 d. Kelmės raj. Klapatauskų km. valstiečio šeimoje. 1948 m. ištremtas su tėvais į Zulmajaus kaimą, Irkutsko srityje. Mokėsi šio kaimo mokykloje. Nuo 1953 m. mokėsi Žimos miesto vidurių mokykloje. 1956 m. įstojo į Tomsko geležinkelio transporto inžinerijos elektromechanikos institutą ir ji baigė.

1961 m. grįžęs į Lietuvą, dirbo Vilniaus dyzelinių traukiniių depo cercho meistro padėjėju, inžinieriumi technologu, nuo 1965 m. dėstė Vilniaus geležinkelio transporto technikumė. Ilgus metus dirbo Vilniaus tehnikos universitete dėstytoju, vyr. rektoriu, dėstytoju. Nuo 1992 m. - Vilniaus aukščiausiosios transporto mokyklos direktoriaus pavaduotojas mokymo rektoriumi.

Jokioms partijoms niekada nepriklausė.

Šiuo metu yra Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų Vilniaus bendrijos tarybos narys.

Vedęs. Turi ištekėjusią dukrą ir sūnumą.

GEDIMINAS DUBAUSKAS

Kandidatas i Lietuvos Respublikos Seimo deputatus Vilniaus Justiniškių rinkimų apygardoje Nr. 07

Gimė 1957 m. politinių kalinių šeimoje Krasnojarsko krašte, Rusijoje. Motina arsruota Vilniuje, tėvas - Kaune. 1959 m. grįžęs į Tremtinį Lietuvą, neleista gyventi nei Kaune, nei Vilniuje. Pavyko apsistoti Panevėžyje. Ten baigė J. Balčikonio vidurinė mokykla bei dailes mokykla.

1975 m. įstojo į Vilniaus universiteto Fizikos fakultetą. Ji baigė 1983 m., jošdarbino Vilniaus universitete inžinieriumi. Nuo 1988 m. mokėsi aspirantūroje, 1992 m. apgynė fizikos-matematikos mokslo kandidato disertaciją. Yra paskelbęs mokslinių straipsnių.

Dabar dirba Vilniaus universitate moksliniu darbuotoju, priklauso universitetui Sajūdžio tarybai.

Yra Lietuvos Politinių kalinių ir tremtinų bendrijos tarybos narys.

Jokioms partijoms niekada nepriklausė.

ELVYRA JANINA KUNEVIČIENĖ

Kandidatas i Lietuvos Respublikos Seimo deputatus Šilutės-Silutės rinkimų apygardoje Nr. 33

Gimė 1939 m. gruodžio 9 d. Kėdainių raj. Kazokų kaime ūkininko Alfonso Misievičiaus šeimoje. 1948-1967 m. gyveno, dirbo ir mokėsi tremtyje. 1951 m. mirus tėvui, materialinę pagalbą teikė sesuo Emilia ir jos vyras Romualdas Klimas. 1957 m. baigė Krasnojarsko kr. Daurasko raj. atsaukėmė mokykla. Trejus metus dirbo miško darbus, kasininkė, parduotuvėje. Nuo 1960 m. mokėsi

DAINORA MARIA JUCHNEVIČIŪTĖ-VAIVADIENĖ

Kandidatas i Lietuvos Respublikos Seimo deputatus Vilniaus Antakalnio rinkimų apygardoje Nr. 03

Gimė 1934 m. rugpjūčio 21 d. Vilniuje advokato šeimoje. Tėvas šiuo metu gyvena JAV, motina mirė 1991.

Pradinę mokyklą baigė 1947 m. Altaiuskr. Kosichos raj., o 1953 m. aukso medaliu - Vilniaus Salomėjos Nėries vidurinė mokykla. Tais pačiais metais įstojo į Vilniaus valstybinių dailės institutą. 1959 m. ji baigė, išgijo architektės specialybę. Dirbo Valstybiniame statybos ir architektūros komitete, Paminklų restauravimo projektaivimo institute. Pagrindiniai darbai: Vilniaus kompleksinio

KAZIMIERAS KEINA

Kandidatas i Lietuvos Respublikos Seimo deputatus Ignalinos-Svižionės rinkimų apygardoje Nr. 53

Gimė 1927 m. Ignalinos raj. Daugėliškio valsč. Moliaiakalnio km. gausioje mažažamų valstiečių šeimoje.

Mokėsi Taujūnų ir Daugėliškio pradinėse mokyklose, Vilniaus berniukų gimnazijoje. 1949 m. įstojo į Vilniaus universiteto Telesės rakuolėtą. Ji baigė 1954 m. ir buvo paskirta dėrbti į prokuratūrą. 1956 m. perėjo dėrbti į Universiteto juriskonsultu bei mokymo dailės vedėjų. 1958-1963 m. dirbo Profesųjų tarybos Juriskonsultu, 1963-1967 m. - Vilniaus universitete vyr. dėstytoju. Dėl politinių motyvų (brolis - kūnigas, žmona - politinio kalinių duktė) 1967 m. universitetą teko palikti. 1967-1973

m. dirbo Gamtos apsaugos komiteto vyr. inspektoriumi, o 1973-1992 m. - Respublikos vadovaujančių darbuotojų ir specialistų kvalifikacijos kėlimo institute, vėliau reorganizuotame į Vadybos akademiją, vyr. dėstytoju, katedros vedėjo pavaduotoju, vedėjų. Likvidavus Vadybos akademiją, nuo š.m. kovo mėnesio dirba Vieninio ūkio ir paslaugų darbuotoju profesjungos federacijos komitete teisiniškinu.

Nepriklausė jokioms politinėms organizacijoms nei partijoms.

Yra paskelbęs nemaiša straipsnių gamtos apsaugos ir darbo įstatymų taikymo bei jų tobulinimo klausimais, o 1978 m. apgynė kandidatinę disertaciją. 1982 m. jam suteiktas mokslinis docento vardas. Yra kelių įstatyminių aktų rinkinių sudarytojas, vienas iš Darbo įstatymų kodekso komentaru bendraautorius.

Krasnojarsko finansų technikume, vėliau - Leningrado (dabar Sankt-Peterburgo) finansų institute, 1967 m. ji baigė ir grįžo į Lietuvą. Gyvena Vilniuje. Dirbo verpimo-audimo kombinate "Audėjas". 1972 m. įstojo į Vilniaus universiteto aspirantūrą, baigė 1975 m. Dirbo specialistu tobūklinės instituto: dėstė buhalterinę apskaitą ir finansus. 1976 m. suteiktas ekonomikos mokslų kandidatas laipenis, o 1981 m. - docentės vardas.

1991 m. vasario 12 d. buvo pasirinkta Vyriausybės patarėja, vasario 26 d. Finansų ministrė, dabar - AT deputatė, Vilniaus politinių kalinių ir tremtinų bendrijos narė.

Želdinimo schema, Vilniaus botanikos sodo Kaičiūnuose išplanavimas, Kauno Rotušės alkštės rekonstrukcija (premiuota 1988 m.) ir kt. Yra išpausdinusi apie 70 straipsnių ir 6 knygas. Darbai buvo eksponuoti pašaulinėje parodoje "Interarch'83" ir ICOMOS parodoje. Moka lietuvių, latvių, rusų, lenkų, anglų, vokiečių ir prancūzų kalbas.

Našlė, vaikų neturi. Jokioms politinėms partijoms nepriklausė ir nepriklausė. Šiuo metu yra "Vilniujos" draugijos ir Vilniaus senamiesčio gelbėjimo fondo narė.

Kandidate į Seimo deputatus iškėlė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjunga.

Kandidatos kredo: "Stipri Valstybė - tai Dori Piliečiai."

Vedęs. Žmona - pedagogė (dabar pensininkė), dukra - inžinierė ekonomistė.

Lalkas apsispresti, kokio norime Seimo

Labai skaudu, kad Lietuvos laisvės kovotojai - partizanai, politikiniai ir tremtiniai ignoruojami ir toliau.

Dabar Lietuvoje galima būtų išskirti dvi pagrindines plięcių grupes: tuos, kurie bent kiek kolaboravo su okupantais, ir tuos, kurie visuomet buvo aktyvūs ar pasyvūs rezistentai. Pirmieji dėl to nelemta trupinio aukso išdavinėjimų Tėvynę ir, ko gero, prireikus vėl išdavinėjimų. Antrieji - už Lietuvos kentėjė ir žuvė miškuose, končiagruojuose.

Šiuo metu akivaizdžiai gresia naujas buvusių kolaborantų, pasivaldinusių įvairiausias miglotas varaidis (pradedant KPSS - LDDP ir "socijalikais", baigiant "naujai prisivogusiomis iš tautos" frakcijomis - komunis-

tų-krikličionų sąjunga), perversmas. Todėl turime apsispresti, su kuo mes?

Stebime keistą demokratijos žemėlapią - nusikalstamą svetimų valią ir savuojų naikinimą vykdžiusi partija drįsta eiti į rinkimus. O buvę sadistai KGB tardytojai taip pat "kovoja" už demokratiją pačiamė centre".

Jei tokios partijos ir žmonės laimėtų rinkimus, per savo propagandos organus ("Tiesa", "Komsmolco diena", "Respublika" ir kt.) praplyvę naivuoliams smegenis, tada Lietuvos ateitisaptu neprognosuojama, gal ir vėl dundėtų ešelonai į rytus...

Todel dabartiniai rinkimai - tai paskutinė galimybė Lietuvai atsigauti nuo neokomunistų ekonominio terroro, atstatydinti istorinę tiesą, irodinti,

kad kolaboravimas su okupantu taučios yra smerkdamas, ir už tai reikia atsakyt. Dabartinė padėtis, kai nėra né vieno kaito už pusę milijono tremtinų, šimtus tūkstančių žuvusių, labiausiai demoralizuoją visuomenę.

Juk ne tam mūsų broliai ir sesės aukojo gyvenimą, kad tautos išgaudė, kompartijos sekretoriai ir politrukai tolliai mus valdytu ir apvoginėtų. Juk tikroji valdžia tebėra sovietinės nomenklaturos rankose. Juokingai skambia ju alkūnima, kad dabar valdo "definiši". Kiekvieno miesto ar kaimo valdžios grandys rasita 80-90 proc. "buvusiųjų vadovų".

Jei jūs pritarate desorientacijai ir tausinčiai privatisacijai, tai, ašlik, kad geriausiai būtai galėtų atlikti tie, kurie patys išskubėjusiai jaunimą.

Gediminas Dubauskas

svieto lyginimui jie neatsilūminėjo. Kauno prie autobusų stoties nesėdėti mačiai labai keistą valžą; greta du staliukai, ant vieno - pornografija, išlydėtais turinio knygųfunkūs, o ant gretimo - kritišionika, aributika - rolandai, kryžiai, maldaknygės. Tai itai pačių mes aukdėjame jaunimą?

Tikimės, kad tokie kuriosai - lalkinės dalykai, vienos susitvarkyje priėmus tinkamus įstatymus. O dorius įstatymus priėmus naujasis Seimas. Taigi mums ne vis tiek, kokinis išrinkimė deputatus.

Tad neprareikime atminties, eidami balsuoti, prisiminkime, kad ne vienos mūsų kankintojų ne tik nenulindinti iš vadovaujančių pareigu, bet išvertę kaičių nori vėl prasprusti prie Lietuvos valro. Gediminas Katinas

Ar mūsų atmlintis trumpa?

Mes jau užmiršome, kas mūsų šeimes šaudė, kas gyvulinėjose vaguose vešė, kas privertė mūs, aštuoniolikmečius, metus mokėti iš mūšo. Mes užmiršome ir Sibire išprotėjusius mūsų motinai, ir tai, kaip mūsų gryžiusių tėvaiškaijų neregistravimo - turėjome valžių i kitas respublikas. Kas visa tai darė?

Dabar šie "draugai" sėdi savo seiso bilose kėdėse ir dar grasinā - atsisi, palaukitė - po rinkimų kitaip mūsų uždalnuosite. Ko tie dar nori iš mūsų? Saugumo (KGB) patariamai, jie susiskalde į partijas ir judėjimus. Skaudžiausia, kad prie jų prisideda ir kai kurie mūsų lagerių broliai. Vie-

1992 m. spalis

TREMTINYS

4

(Lietuvos politinių kalinų ir tremtinų sąjungos 14-ojo sąrašo kandidatai į Lietuvos Seimą)

14 KAZYS NAPOLEONAS
KITKAUSKAS

Gimė 1931 01 05 Utenos apskr. Antadurių km. 1947 m. su grupė moksleivių buvo suimtas, nuteistas 10 metų kalėti. 1954 m. grįžo į Lietuvą. 1955 - 1960 m. studijavo Kauno Politechnikos instituto statybos fakultete. Nuo 1960 m. pradėjo restauratorius veiklą. Projektavo ir tyre svarbiausius objektus Vilniuje, Kaune, Toliminkiemje. 1980 m. apgynė architektūros mokslų kandidato darsitaciją. Paraše keletą knygų, nemažai moksliinių ir populiarų straipsnių apie kultūros paminklus. Nuo 1992 m. dirba Lietuvos istorijos institute vyr. moksliiniu bendradarbiu.

Žmona - dėstytoja, duktė ir sūnus mokiniai.

17 VINCENTAS GURSKIS

Gimė 1931 m. spalio 31 d. Kelmėje. 1949 m. MGB organų areštuotas už dalyvavimą pogrindžio veikloje, bei teismo kalinamas, vėliau kuri laikė, gyveno tremtyje Karagandoje. Grįžęs į Lietuvą, baigė Finansų ir kredito technikumą ir dirbo finansų įstaigose. Neakivaizdinėm būdu baigė Vilniaus universiteto Ekonomikos fakultetą. 1967-1991 m. dirbo Vilniaus finansų ir kredito technikumo (vėliau - Aukštėniosios ekonomikos mokyklos) dėstytoju. Dabar dirba Finansų ministerijoje departamento direktoriu. Jokioms partijoms nepriklausė ir dabar nepriklauso.

Žmona - vaistininkė, sūnus Kęstutis dirba Aukštėniosios elektronikos mokyklos dėstytoju, kitas sūnus, Vyduinas - studentas.

37 RIMANTAS BUTĖNAS

Gimė 1955 05 27 Irkutsko sr. Čeremchovo mieste. 1957 m. grįžo į Lietuvą. 1973-1977 m. mokesčių Vilniaus pedagoginiame institute. 1977-1979 m. dirbo Maišiagaloje matematikos mokytoju. 1979-1991 m. Bukiškio žemės ūkio mokykloje fizikos dėstytoju. Šiuo metu dirba Vilniaus 4-ojoje vidurinėje mokykloje fizikos mokytoju. Augina tris vaikus.

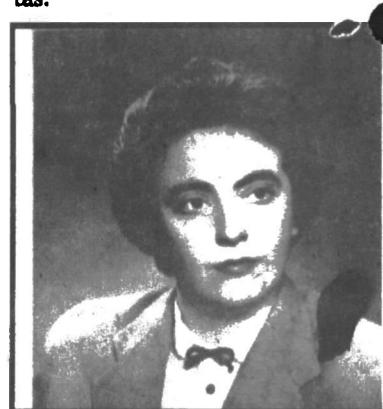
8 VANDA BRIEDIENĖ

Gimė 1932 11 23 Biržuose. 1949 m. ištremta su motina į Irkutsko srt., Taščeto raj. Suetichos gyvenvietė. Ten dirbo, mokesči. 1955 m. įstojo į neakivaizdinį finansų-ekonomikos institutą. 1957 m. grįžo į Lietuvą. 1960 m. baigė institutą. 1966 m. įstojo į aspirantūrą prie Vilniaus universiteto. Ekonomikos mokslų kandidatė. Dabar Kauno medicinos akademijoje dėsto ekonomiką. Išsituokusi. Užaugino sūnum.

59 ALGIS KASPERAVIČIUS

Gimė 1942 m. Berčiūnuose, Panevėžio raj. ūkininko šeimoje. 1963 m. baigė Vilniaus technologinį technikumą, dirbo Kaune ir Panevėžyje. 1970-1975 m. neakivaizdinėm būdu mokesčių Vilniaus universitete istorijos. Nuo 1976 m. dirba Vilniaus universiteto Istorijos fakultete. 1983 m. apgynė kandidatinę disertaciją. Nuo 1990 m. - docentas, Naujausiu laikų istorijos katedros vedėjas. Sešių monografijų ir istorijos vadovėlių viendienės mokyklos bei daugelio moksliinių straipsnių autorius. Dabar - AT tautininkų frakcijos konsultantas.

63 BENONAS LAUNIKONIS

Gimė 1935 05 13 Lazdijų raj. Kučiūnų km. 1948 m. su šeima išvežtas į Krasnojarsko kraštą. 1957 m. grįžo į Lietuvą. 1960 m. baigė Kauno politechnikos institutą. Dirba Klaipėdoje. Šiuo metu - LPKTS Klaipėdos skyriaus tarybos narys, Lietuvos Sajūdžio Seimo narys. Vedės, turi du sūnus.

70 GEDIMINAS KATINAS

Gimė 1930 m. gegužės 22 d. Ukmengės apskr., Giedraičių valsč., Biltėnų kaimė. Tėvas, buvęs Lietuvos savanoris, žuvo 1944 m. pardzininėse kovose. Dvylikos metų ilėjo pas pardizanus į tėvo būrį. 1946 m. suimtas ir nuteistas, kalėjo Norilsko lagriuose. 1954 m. išvežtas tremtin į Igarką. 1956 m. baigė neakivaizdinį Krasnojarsko statybos institutą. 1961 m. grįžo į Lietuvą. Gyvena Tauragėje. Dabar - pensininkas, rajono Tarybos deputatas, LPTKS Tauragės skyriaus pirmininkas, Lietuvos Laisvės kovų sajūdžio Vakaru srities štabo narys.

Žmona - buvusi partizanų ryšininkė, politinė kalinė. Seimoje - dvi dukros ir sūnus.

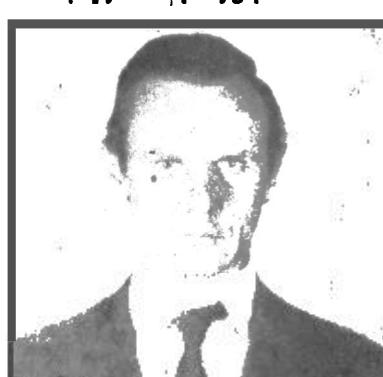
66 PRANCIŠKUS VYTAUTAS
MICKUS

Gimė 1938 m. spalio 8 d. Plungės raj. Kapstatu km. pasiturinčio ūkininko šeimoje. 1949 m. su tėvais ištremtas į Krasnojarsko kr. 1959 m. grįžo į Lietuvą. 1968 m. baigė KPI Klaipėdos vakarinėj fakultetą. Dirba Klaipėdos Santehninių detalių gaminijos ir dukra.

43 ANTANINA GARMUTĖ

Gimė 1934 05 29 Marijampolės apskr. Prienų valsč. Chudžiškių km. ūkininko šeimoje. 1948-ųjų metų tremtinė. 1957 m. baigė KPI chemijos fakultetą. 1964 m. - technikos mokslų kandidatė, docentė. 1970 m. pašalinta iš pedagoginio darbo ir pasekdomo KGB. 1981-1988 m. - Lietuvos statybos ir architektūros MTI vyr. moksliinė bendradarbiė. Yra pasiekusi per 100 moksliinių darbu. 125 išradimų autore. Yra parašius keletą apybraižų knygų.

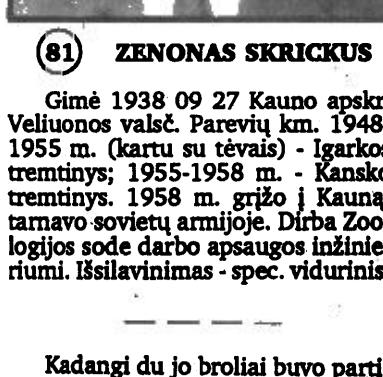
68 JONAS ALGIMANTAS
CHMIELIAUSKAS

Gimė 1932 08 25 Kaune. Nuo 1945 m. gyveno Telšiuose. Cia įstojo pagrindine organizaciją "Naujoji Lietuva". 1949 m. suimtas, nuteistas 10 metų. Kalėjo Džezkazgano ir Dzhezdy lageriuose. Grįžęs į Lietuvą, baigė Vilniaus universiteto ekonomikos fakultetą. Gyvena Telšiuose. Vedės. Turi tris vaikus.

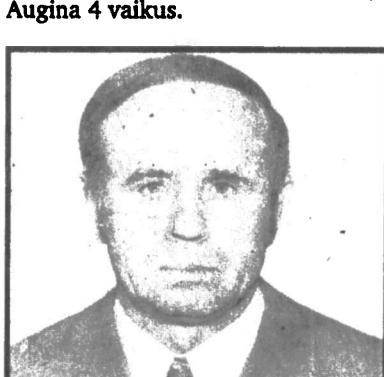
85 JUSTINAS ŠATKAUSKAS

Gimė 1929 02 03 Plungės raj. Užlieknio km. 1949 m. ištremtas į Irkutsko srit. Bodaibą. 1956 m. dirbo Irkutsko ir neakivaizdinėm būdu mokesči. 1960 m. grįžo į Lietuvą, į Kauną. 1962 m. Žemės ūkio akademijoje išgyveno inžinieriaus mechaniko specialybę. Nuo 1962 m. dirbo Palangoje. Dabar dirba Klaipėdos valst. kelių valdyboje darbų vykdymo. Vedės. Augina 4 vaikus.

81 ZENONAS SKRICKUS

Gimė 1938 09 27 Kauno apskr. Veliuonos valsč. Parevių km. 1948-1955 m. (kartu su tėvais) - Igarkos tremtinys; 1955-1958 m. - Kanskos tremtinys. 1958 m. grįžo į Kauną, tarnavo sovietų armijoje. Dirba Zoologijos sode darbo apsaugos inžinieriumi. Išsilavinimas - spec. vidurinis.

83 ALGIS URBONAS

Gimė 1960 11 03 Utenos raj. Pažintinė km. Baigė Utenos vidurinę mokyklą. Kauno politechnikos institutą. Dirba inžinieriumi Kauno m. telefonu tinkluose. Sajūdžio Seimo narys, Sajūdžio Kauno tarybos narys.

79 VYTAUTAS KAZULIONIS

Gimė 1930 m. gegužės 12 d. Alytaus apskr. Varėnos valsč. Naujaulyje.

34 ZENONAS DRONGIS

Gimė 1925 02 16 Alytuje. Mokėsi Kauno 4-ojoje gimnazijoje, 1941 m. pašalintas kaip Lietuvos karininko sūnus. Pradėjo rezistento veiklą. 1943 m. baigė gimnaziją. 1944 m. Alytuose įstojo į partizanų būrį, buvo įtrauktas į Žemaitijos Lietuvos savanorių diviziją. Fronto keliui atvedė į Hamburgo karo ligoninę, vėliau į Berlyną. Po Vokietijos kapituliacijos čekistų suimtas. Grįžęs į Lietuvą buvo išduotas, nuteistas 15 metų katorgas, 5 m. tremties, 5 m. - be pilietinių teisių. Kalėjo Noriliske. Paleistas iš katorgos, baigė Maskvos neakivaizdinė prekybos technikumą, o 1971 - Maskvos neakivaizdinė prekybos instituto ekonomikos fakultetą. Dirbo Klaipėdoje. Dabar dirba Klaipėdos

75 KĘSTUTIS BALČIŪNAS

Gimė 1928 02 18 Šakių apskr. Kiduliu valsč. Karališkių kaimė. 1947 m. baigė Jurbarko gimnaziją, įstojo į Vilniaus pedagoginį institutą. Dirbo Kiduliu progimnazijos mokytoju. Už dalyvavimą rezistencinėje veikloje perselijo į Alytų, 1948 m. su mama ir broliu įstojo į Krasnojarską. Sibiro lietuvių savitarpio pagalbos komiteto kūrėjas ir vadovas. 1949 m. už tai areštuotas ir nuteistas. Kalėjo Taišete. 1956 m. paleistas į tremtį. 1959 m. baigė Krasnojarsko farmacijos mokyklą. 1962 m. grįžo į Lietuvą. Dirba Kvėdarnos vaistinėje, kraštotyrių, aktyvus Sajūdžio dalyvis, tarbinių narys ir IPTKS Kvėdarnoje.

83 ALGIS URBONAS

Gimė 1960 11 03 Utenos raj. Pažintinė km. Baigė Utenos vidurinę mokyklą. Kauno politechnikos institutą. Dirba inžinieriumi Kauno m. telefonu tinkluose. Sajūdžio Seimo narys, Sajūdžio Kauno tarybos narys.

79 VYTAUTAS KAZULIONIS

Gimė 1930 m. gegužės 12 d. Alytaus apskr. Varėnos valsč. Naujaulyje.

1992 m. spalis

TREMTINYS

5

Keturiasdešimtį rūdą - pirmasis okupacijos rūdą. Dotnuvos akademijos miškų skyrius perkeliamas į Vilnių. Bendrabutis buvo skirtas Bokšto gatvėje, kartu su Dailės akademijos studentais.

Gavome komsorgą, kurio tikslas buvo prižiūrėti mūsų politinę veiklą. Ivedė naują discipliną - marksizmo-leninizmą. Šio "mokslo" paskaitų (doc. Meškauskas) klausydavome universitete. I tuos užsiėmimus mus vėdavo "varoval" - komjaunimo instruktoriai.

Artėjant naujai šventei - lapkričio 7-ajai, komjaunuolai sukaite ruoše transparantus, ant didelių faneros lajų teplijoje "proletariato vadų" portretus. Tiesa, tų komjaunuolių tebuvo gal keliolika. Tarp pasaulinių vadų būtinai turėjo būti nutepliotas ir "tautų tėvas" - Stalinas.

Šventės dieną Vilnius lyg krauju pasruvo nuo raudonų vėliavų. Studentai rinkosi iš anksto nurodytose vietose. Jau buvo prasidėjė pirmieji suėmimai, todėl į demonstraciją iš baimės įėjo visi. Mūsų miškų skyrius "pasididžiavimas" buvo didelis faneros lapas su paties Lenino portretu. Taip jau atsitiko, kad komsorgas tą visų "pasididžiavimą" igrūdo man į rankas. Laikiau ji tarsi nuodinga gyvatė ir nežinojau, kur dėti akis. Mano iš gėdos degančias ausis pasiekė praeitiui pasisaipymai: "Užsimauk baltas pirtinaitės, kad proletariato vado nesureptum..."

Bet tą gėdą kentėjau neilgai. Kadangi prie universiteto rūmų teko palaukti, transparantus ir "vadus" atrėmė į sieną, žmonių kolonus susimaišė, nebėlko griežtos rikiutės, o kai reikėjo eiti, "vadukai" taip ir liko atremti į sieną. Komsorgai laksė, rėkė, beveik iškaičiavo tas fan-

Paradas

ras pirmam pasitaikiusiam...

Paradas vyko Lukiskių aikštėje, priešais saugumo rūmus. Žygavo ir gamyklių, fabrikų darbininkai, grëmingai šaukdami "Ura!" Bet ties Šv. Jono bažnyčia visi vyrai kaip vienas nusivožė kepures... Štai tau ir "Ura!"...

Ziemia pradėtas organizuoti po grindis - "Tautinio darbo talka". Būrėmės pagal "trejetukų" sistemą - žemėsneji organizacijos nariai pažinojo tik tris kitus narius. Privaloma buvo turėti mažo gabarito ginklą.

Netrukus gavome žinių, kad Vokietija ruošiasi karui su Sovietų Sajunga. Daugiausia naujienų per-

duodavo grįžę iš Vokietijos pabėgėliai. I Lietuvą jie grīžo, aišku, su atitinkamomis užduotimis. Pagaliau sužinojome ir tiksliai, karo datą - birželio vidurys. Šios žinios mus palaike, nes padėtis buvo tokia, kad nežinojai, kada ir iš ką gali pakliūti už sovietinių grotų.

Pasibaigus mokslo metams, vykstu praktikon į Pabradę. Apsigvename vasarnamye. Vieną naktį iš Vilniaus grīžęs draugas pažadina visus su bloga naujiena: Vilniaus geležinkelio stotis kimste prikimsta prekinii vagonai, paruošti žmonėms vežti. O kodėl tylije apie savuosius, tuos keturiusdešimtų budelius? Dauguma jų, apsimetę politiniais "veikejais", jau išvažiavo į Izraelį. Kodėl ten jie neleškomi, niekas ten nėra primena prieities? Toks neteisingas šiandieninis Lietuvos vyruiusybės kaltinimas gali sukelti Lietuvoje antisemitines nuotaikas.)

Birželio 14-osios ryta, eidami pusryčiauti, geležinkelio stotyje matome dešimtis vagonų, o pro juos priveras duris - iškištas žmonių galvas. Ap link vagonus kas dešimt metru ginkluoti enkavedistai. Ketiname prieiti arčiau ir paklausti žmonių, ką jie čia - tuose vagonuose - veikia?

- Stoj! - pasigirsta griežta komanda - Nazad!

Enkavedistai jau čiumpa ir už nagan rankenos.

Valgyklos salė sausakimša enkavedistų, rankomis graužiančiu mėsa. Dauguma - žydai... (Dabar, kai praejus daugeliui metų laisvoje Lietuvos girdžiu iš Amerikos atvykus mili Jonierų porinanti neva lietuvių išteisina nusikaltėlių, pradedę galvoti: "O kodėl tylije apie savuosius, tuos keturiusdešimtų budelius? Dauguma jų, apsimetę politiniais "veikejais", jau išvažiavo į Izraelį. Kodėl ten jie neleškomi, niekas ten nėra primena prieities? Toks neteisingas šiandieninis Lietuvos vyruiusybės kaltinimas gali sukelti Lietuvoje antisemitines nuotaikas.)

Grįždamo po pusryčių kitu keliu, per miškelį, matome vežima, važynčiojamą ginkluoto enkavedisto. Kumelaitė - visai išdvėsus, vos traukia per smilžių skarmalų kupiną vežimą. Ant jų - senutė, susiraukšlėjusi, mažučiukė, skruostus plauna ašaros. Ant jos rankų - gal dvejų metukų anukėlis. Iš vienos ir iš kitos vežimo pusės eina jaunas vyras ir moteris.

Tai buvo paskutinė praktikos diena. Mus atgal į Vilnių vežus sunkvežimiu vairuotojas susijaudinės pasakojo, kas dedas Vilniuje: visi autobusai, visos automašinos mobiliuoti vežti žmones į stotį. Jis vos ištrūkės...

Mus, važiuojančius pro Nemenči-

ne, moterys žegnojo... O miestelio centras buvo pilnas sargybos apsuptų žmonių.

Vilniuje - neįprastai tuščios gatvės. Pasitikusi bendrabučio šeimininkė skuba pranešti, kad bendrabutėje siaučia enkavedistai. Vienas iš jų jau čia:

- Kto takije?

Šeimininkė aiškina, kad tai iš praktikos sugrižę studentai. Dailės akademijos studentai informuoja, kad enkavedistai sukinėjosi prie mūsų kambario durų, beldė, žiūrėjo pro raktą sklyputę. Neramu. Su draugu, taip pat priklausančiu "Jaunosis Lietuvos" korporacijos valdybai, nusprendžiame nežaisti likimui - išėti naikoti į Ciurlionio gatvės rūmų kurių nors auditoriją. Bet, pasirodo, ir čia jau nuo pat ryto šeimininkauja enkavedistai. Grįžtame atgal į bendrabutę.

Penktą ryto išgirstame po langais birzgiantį sunkvežimį. Puolam prie langų. Sunkvežimis sustoja kitoje gatvės pusėje. Iš jo išskökė enkavedistai įbėga į priešais stūksantį namą...

Ilgiau laukti pavojinga. Tyliai išslenkame. "Angelai sargai", matyt, dar miega. Šeimininkė mus išleidžia per kitas duris į kiemą. Einame į autobusų stotį. Atsisveikiname su draugu. Jis vyksta į Marijampolę, o aš į Ukmergę.

Aplinkiniai keliais grįžtu į gimtajį Ramoniškio kaimą. Miškelyje sutinku tris pažystamas vyrus. Klausiu, kas naujo tėviškėje. Jie nežino - patys vakar pabėgo į mišką.

Po savaitės - karas. Prasideda antroji okupacija.

Šilalės raj.

Petras UŽUBALIS

Pirmieji mokytojai

Jokūbavo mokytojui Petru Bortkevičiui, Šiaulių būrio vadui, Klaipėdos krašto atplėšimas 1939 m. buvo smūgis. Maža to, netrukus užgruvo sovietinė okupacija. Saugumo departamento direktoriui A. Šničekui 1940 07 07 patvirtintus "visiškai slapsą" direktoriai - "Prievvalstybinių partijų likvidavimo planą", į "liaudies prietu" sarašus pateko ir Krentingos apskrities Šiauliai, Lietuvos karinuomenės karininkai, mokytojai ir kiti inteligenčiai. Prasidėjus žmonių areštai. Mokytojas P. Bortkevičius su bendražygiais - ruošesi aktyviai kovoti dėl Lietuvos Nepriklausomybės. 1940-1941 m. Krentingos apskritieje buvo įkurta pogrindinė organizacija. Išdavikas enkavedistų agentas Regata (slapyv.) padėjo enkavedistams suimti mokytoją P. Bortkevičių ir keletą jo bendražygį. Apie tai byloja enkavedistų dokumentai. Po kario metais ižymus Lietuvos kagebistas J. Vildžiūnas spaudoje gyresi "...Nuo pirmų dienų (turime galvoje 1940 07 07) Krentingos čekistai atidžiai sekė Krentingos policijos viršininką J. Ramanauską. Jokūbavo pradžios mokyklos mokytojai Petras Bortkevičius. Ir čekistai neapsirkio. P. Bortkevičius pasirodė esąs vadovu, ir dar koki..."

Pokario metais buvo skelbiama tariamai P. Bortkevičiaus tardymo parodymai - neva jis prisipažino priklausa pogrindinei organizacijai, kovojujai prieš sovietinius okupantus.

Faktai enkavedistų klastotę paneigia. Tardomas mokytojas P. Bortkevičius nieko neišdavė, nors buvo sadistiškai kankinamas, visam gyvenimui liko suluošintas. Apie kalinių kankinimą Kauno kalejime, siekiant išgauti jų "prisipažinimą", P. Bortkevičiaus bendražygis Osvaldas Žadvyras rašė: "...Tardytas Cholevas kaip žvėris prišoko prie manęs, įniršės daužė veida, keikė, šėlo: "Prakeiktas bandite, mes tau kaulus sulaužysim, nereikės ir kulkos". Iškvietės budelius, - "kūno technikus". Jie man užlaužė rankas už nugaros, uždėjo ant jų pančius, suveržė, nuvedė mane prie durų, pakélé ir pakabino ant kablio. Visu kūnu pasirūpau nirtinė, kažėjau kuo mis nesiekdamas grindų. Geležinių

pančiai lyg altriu peiliu pjovė rankų Hélius. "Kūno "technikai" sėdėjo, rūkė, šaukučlavosi..."

O štai P. Bortkevičiaus kovų draugo palludžiūmas apie Išdaviką. "...I pagrindininkų gretas enkavedistai infiltravo savų agentų. Vienas iš jų - Regata, Išdavikas Stasys Daknevicius, Petras Lengvina, Aleksas Šeška. Iš rastos buvusios NKVD įstaigos bylos sužinota, kad slapyvardžiu Regata buvo prisiende Riauka, gyvenęs Gargžduose. Jis buvo prilintas į pogrindį, bet pasirodė esąs enkavedistų agentas. Riaukos parodymu, jam žinias apie pagrindininkus padėjo rinkti dar du asmenys, su NKVD tiesioginiu ryšiu neturėjė..."

1941 06 23 su kita Kauno kalėjimo kalinius P. Bortkevičius ištruko į laisvę. Mat enkavedistai, bégdamai iš Kauno, nebespėjo susidoroti su visais kalinius.

Vokietijų okupacijos metais mokytojai Elena ir Petras Bortkevičiai dirbo ir gyveno Krentingje, tačiau laisve džiaugėsi neilgai. Atėjo 1944-jei. Prisimindamas vieną lemtingą tų metų rudens dieną Krentingje, mokytojas Bortkevičius rašo:

"...1944 10 03 Krentinga jau kryžminėje ugnyje. Geležinkelio stotis ir kurių namai degė. Naktį lyg ir aprimo. Paryčiu išėjau apsidairyti į miestą, ar nebūtu galimybės pasitraukti į kaimą, nes mieste nesaugu. Tik staiga išgirdau "Halt!", įsakymą: "Rankas ant galvos!" Nuvarė į aikštę, kur buvo ir daugiau civilių. Sulaipinio į mašinas, uždarė ir išvėžė. Tai buvo 1944 10 09. Vežė visą dieną. Atežė į kažkokį policijos būstine, lyg ir kalėjimą. Man pasakė, kad atvežė darbams. Aš patekau į pieninę katilus ir grindis plauti. Pastebėjau, kad aš čia mažai reikalingas. Su tuo suniukėjau į Šamansko gyvenvietę. Ten nekalta moteris su vaikais kentė bado, šalti, patyčias, pažeminimą. Dirbo kiem-sarge. Vienas sūnų tremtyje buvo suluošintas, tapo II grupės invalidu. Ištrėmė ir mokytojos tėvus, kitus artimuosius.

Mirus "tautų tėvui", palengvėjus režimui, iš JAV atsiliepė mokytojos vyras P. Bortkevičius. Atsirado viltis Šeimai į ilgų dešimtmecius susijungti. Mokytoja gavo iškvietimą atvykti į JAV. Deja, paastrėjus SSSR ir JAV savybėms, Maskvos įsakymu iškvietimas buvo anuliuotas.

1959 m. mokytojai E. Bortkevičienė leista grįžti į Tėvynę, tačiau ir grįžus džiaugmas tebuvo retas svečias. Tuometinė Krentingos rajono valdžia mokytojos turtum raupsuotosios krates, liepė grįžti ten, iš kur parvažiavusi... O apie atimto namo ir turtu gržinimą nebuvó ne kalbos. Vargais negalais su vaikais apsigyveni Vilniuje, bet 1964 m. susirgo nepagdoma ligą, ilgiems metams priklausiusi ją prie lovos. Mirė mano mokytoja 1983 m.

Taip stalininių teroras suluošino, išdraskė mano pirmųjų mokytojų Elenos ir Petro Bortkevičių likimus. Eleną su trimis mažamečiais vaikais.

Krentinga Vytautas KUČIČAILA

Tarpukarlo Lietuvos saugumo ir Judėjimo policija

1933 m. birželio 1 d. Valst. Saugumo departamento direktorius J. Statkus įkūrė valstybės saugumo policiją ir kriminalinę policiją. Valstybės saugumo policijai pavaestą įvalgyti, aptikti ir aikšinti nusikalstamą valstybės saugumui veiklą, rinkti parodymus, įrodymus, o nusikalstus pripastatyti į teisiningumą įstaigas.

Pagal statutą Valst. Saugumo departamento buvo šie skyriai: bendrasis, spaudos, agentūros, žinių, ypatingasis, tardymo ir identifikacijos. Šis departamentas buvo padalytas į Kauno, Klaipėdos (iki 1939 03 22), Šiaulių, Panevėžio, Marijampolės ir Ukmergės apygardas. Apygardos dar buvo dalijamos į rajonus.

1934 m. sausio 22 d. Vidaus reikalų ministras Rusteika paskelbė VSD statutą. Antrasis jo paragrafas skelbė, kad Valst. Saugumo departamento tarnaautojai, eidami savo pareigas, turi būti ramūs, mandagūs, teisingi, humaniški ir objektyvūs. Statute pabrėžta, jog VSD tarnaautojai negali būti politinių organizacijų nariais. Draudžiama VSD tarnaautojams naudotis tarnybiniame padėtimi tvarkant asmeninius, priavčius savo ar giminaičių reikalus.

Departamento direktorius slaptu įsakymu nustatė skyrių ir apygardų darbą bei jų pasidalijimą, tarnaautojų pareigas, jų kompetenciją.

Ypatingųjų skyrių sudarė: sekimo dalis, apsaugos dalis (sauganti nurodytus asmenis ir vietas) ir bendroji dalis (techniškai apdrojanti sekimo ir apsaugos dalinių duomenis ir atliekanti rasiškus darbus).

Remiantis 1933 m. VSD vidaus statutu, ypatingojo skyriaus apsaugos dalies vedėjui tiesiogiai priklausė: apsaugoję dirbantys civiliniai sekliai; Respublikos Prezidentui

vyr. sekliai; Respublikos Prezidento vairuotojas.

Ypatingojo skyriaus tarnautojai buvo laikomi slaptais departamento tarnautojais. Jie bu svarbus reikalo ar skyriaus viršininko partidymo viešų pareigų néjo, negalėjo dalyvauti krateose, būti kviestiniuose, apie juos be reikalo nebuvavo susirinkėjama ir t.t.

Ypatingojo skyriaus viršininkui bei padalinii vadovams buvo pavaestas rūpintis privačiu tarnautojų gyvenimui - ar jie padorūs ūlmoje ir visuomenėje, ar visi tarnautojai pratymai, reikalavimai atidžiai išklausomi. Statute pabrėžiama, kad ypatingojo skyriaus viršininkas su skyriaus tarnautojais turi vengti šiurkštumo, puikybės ar kerštingumo, turi būti teisingas, prielankus, tiesus ir jautrus. Taigi būdavo itin akcentuojami dvaisiniai, moraliniai dalykai. Prezidentas vienintelis turėjo asmens apsaugą. Saugomos vietas - vyriausybės narių laikymosi objektai, Respublikos Prezidento rezidencija. Apsauga dar buvo skirstoma į laikiną ir nuolatinę. Vienas iš Prezidento palydovų turėjo mokėti suteikti pirmą medicinę pagalba.

Labiausiai VSD darbuotojai rūpino Respublikos Prezidento apsauga. Net atskiroje instrukcijoje buvo aiškinama

1992 m. spalis

TREMTINYS

6

Vienybės šventę minint

1945 m. rugėjo 16 d. Marijam-polės apskr. Skardupių km. bažnyčios klebonijoje susikurusio Lietuvos išlaisvinimo komiteto pirmame posėdyje dalyvavo LIK pirminkininkas pulk. L. Butkevičius-Luobas, Tumo apyg. vadas, pirminkininko pirmasis pavaduotojas aviacijos kap. L. Taunys-Kovas, Tumo apyg. sanitario ir ūko skyriaus viršininkas, LIK pirminkininko antrasis pavaduotojas Skardupių bažnyčios klebonas kun. A. Ylius-Vilkas, Tumo apyg. ūko viršininkas, LIK narys leitenantas V. Bacevičius-Vyandas ir Tumo apygardos vado adjutantas, LIK narys J. Pileckis-Brokas. LIK posėdžio protokole Nr. 1

„Sv. Mykolo arkangelo, rugėjo mén. 29 diena, kaip simbolika pilti nugalėtojo diena, laikyd lietuvių tautos vienybės diena ir ją iškliminai kvesti, susilaikant tą dieną nuo visoko darbo, išlaikus bažnyčiose pamaldų ir ruoštiant, kur galima, vienosius minėjimus. Šventę organizuoti bei minėjimus rengti solidariai su partizanų apygardomis ir kita daliniuose. Apie šventes tikslą ir jos reikšmę plačiau paimformuoti visuomenę partizanų leidžiamoj spaudoje.“

LIK organizatoriai netrukus buvo areštuoti, ir šis nutarimas nebuvo įgyvendintas. Sv. Mykolo arkangelo diena, kaip lietuvių tautos vienybės diena, pažymėdavo nebent Tumo apyg. partizanų daliniuose.

Po dvejų pasipriešinimo metų, 1947-aisiais, arėjant šiai šventei, tuometinis Tumo apyg. vadas, vienas ryškiausių rezistencijos kovotojų ir vadovų, Lietuvos kariuomenės atsargos leitenantas A. Baltušis-Zvejas 1947 m. rugėjo 25 d. Tumo apyg. išakyme Nr. 31 rašė:

“Rugėjo mén. 29 diena, Sv. My-

colo arkangelo diena - solidarumo šventės diena. Antrosios bolševiku okupacijos metu jau du kartus šia šventę šventėme ir tikėjomės, kad trečia kartą švesime jau lasvoje ir neprieklausomoje tevynėje. Tačiau mūsų vilčys ir lūkesčiai liko neigvendinti - vėl ją švenčiame vilkdamis vergijos pandius. Nors visi stengėmės tą šventę proga įdegti tikrą lietuvių vienybę, gera sugyvenimą, draugiškumą, tačiau kiekvieną dieną girdime, jog lietuvis lietuviui amžinas priešas, jog brolis išduoda ir žudo broli, sūnūs téva, tévas valkus ir t.t. Nejaugti lietuvių tauta yra tokia netikusi, nekultūringa, kad negali įgyvendinti savo tautiečių vieningumu, broliškumo. Su apgallastavimu reikia priminti, kad ir mūsų apygardoje nėra deramo solidarumo. Pavydas, savanaudžiumas, karjerizmas atsakdo draugiškų santyklių ir apygarda veda į kliaudingos kelius, o tai naudinga tik priešui. Šios šventės proga kviečiu visus vadus bei kovotojus išbraukti iš gyvenimo visokį nesugyvenimą, būti vieningiem, draugiškiems ne tik apygardos kovotojams, bet ir visos apygardos žmonėms.“

Šiandien, praėjus 45 metams nuo šio kreipimosi į kovotojus ir visus Tumo apygardos, ty. Suvalkijos žmones, su nerimu tenka konstatioti tas pačias Lietuvą graužiantias ligas. Maža to, Ževo išvardytos bjaurios mūsų tautos ydos šiandien dar plačiau iškeruo.

Sv. Mykolo dienos proga kviesčia įsiskaityti žvejo kreipimasi. Būkime draugiški, vieningi, nes tik bendromis jégomis pasiekisime svarbiausią tikslą, savo Tėvynės gerove. Juk už tai jau prieš pusę šimtmecio mūsų brolių liejo krauja.

Bentas ULEVICKIUS

MUMS RAŠO

O aš vis tremtyje, vis kaltas...

Baigės Kėdainių gimnaziją ir Kauno mokytojukursus, 1941 m. pradėjau dirbt Lietuvos išlaidos mokykloje. Dėčiai bendrojo lavinimo dalykus ir vargonininkavau bažnytale, padėdamas klebonui Juodelei. Ten pradėjau kurti dainas, kurios per moksleivius Makedri (žmones). 1943 m. perėjau dirbt Gudžiūnų vid. mokyklai. 1945 m. rudenį mane suėmė KGB. Prieš to išbuvo priverti dirbt jų naujai, bet jie iš pasiraše, aš neairbau. Todėl areštavo. 1946 m. kovo mėn. Kauno trejukė mane nuteisė 15 m. lagerio ir 5 m. tremties.

1946 m. balandžio 20 d. nuteisius išvėzė etapu į Tolimuosius Rytus, į Nachodką. Iš ten - į Magadaną. Dirbtome Indigirkos auksu kasyklose - Priskas Oican. Buvau ne žmogus, tik numeris "U 826". Juo paženkliniai kepurė, nugara ir kojos keilis.

Esu nereabilituotas, russai padėjo įsigytis darbo stačių, kurių jau gaunu pensiją. Siek tiek prie jos prisidedu remontuodamas ir derindamas pilinės. Turiu šeimą - žmoną ir du pilnamečius vaikus. Labai nudžiugau, kai sužinoju, kad yra Politinių kalinių ir tremtinų sąjunga, kad ginate Lietuvos organizuotą, rūpinėtis ir buvusių politrepressuotų problemomis. Ir aš turiu problema. 1987 m. rašau paskymą dėl reabilitacijos, bet

gavau atsakymą neigiamą. Motyvuojama, kad aš tarnauvo vokiečių polikojoje.

O buvo taip. 1941 m. birželio 24 d. Vienas atsargos karininkas sukviestė jaunus Lietuvos vyrus į suorganizuotu būriu. Gavome ant rankoviu baltus raiščius ir keletą dienų budėjome miestelyje. Bet tai nebuvo jokių policijos ar vokiečių represinių tarnyba. Man esesininko vardą prisiuto KGB agentas, kurio dėka kompromituodam manę kagebiastai tikėjosi užverbuoti.

Labai ilgiuočiai savo Tėvynės, gimtosios kalbos ir savo žmonių. Ten palaidoti mano tėveliai ir dvi seserys (broli jau mirė Kanadoje). Patarkite, brangieji likimimo broliai, kur man kreiptis dėl reabilitacijos, parašykite man, kas galite. Liūdžiu be spaudo, be lietuviško žodžio. Bandau rašyti eilėraščius ir muziką. Primkite ir mane į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos narius.

Mano adresas: 332400 Ukraina, Berdiansk, Zaporožskaja obl., ul. Podgarnaja 151.

Algirdas VANAGAS

Redakcijos pastaba. Laikas perdėtas Sajungos Reabilitacijos komisijai.

MIENI DRONI IR 33333

Esu 1941-ųjų tremtinė, linikių sveikatos, stiprybes, kantrybės rinkimųose į Seimą. Duok, Dievė, mums proto ir jégu atsioti priešus nuo sajunginės žmonių, nuolaidžiai dirbantį Lietuvai. Kad daugiau Lietuvai turėtų Landsbergių, Gajauskų, Svarinskų ir Gajauskaičių! Norisi tikėti, kad geras nugalės blogi. Tik gella ir sėda, kad net ir mūsų tremtinii pasitaiko tokiai, kurie giliai komunistų laikus.

Norėčiau beridrauti su tremtiniais naišalčiai, susirasti savo klasės ir barako drauge Genutę Elmuntaitę ir jos sesutę Birutę. Juo mamytė mire 1947 m. žiema, o mūsų - 1948 m. gegužės mėnesį. Bevelk vienu metu iškome naišalčias.

Būsi dekinga, jei paralyžiite adresu: Radviliškis, Maiironio 11a-35.

Paulina MATIECIENĖ

"Tremtinio" laikraštį skaitau nuo pirmųjų numerių. Kadangi spaudos klosiukose ne visada jį gaudavau, niekem neturiu prenumeruoti. Bet ir vėl nėko gero nelaikėjau - per antrą šiu metų pusmetį gavau vos du numerius. Ir itai Nr. 17 (74) skaitau K. Skirkos straipsni "Kol ne viskas prarasta", kur siūloma įpareigoti visus mūsų sąjungos narį pasymėjimą turinčius žmones "Tremtinį" prenumeruoti.

Norėčiau paklausti: kas garantuoja tvarkingą laikraštio pristatymą? Kas atsakingas už dabartine netvarka?

Boleslovas CIBULSKIS

Radviliškio raj.
Kardiamų km.

PO TO, KAI RAŠĒME

Palangos gimnazijos 7-oji klasė, 1947 m.
1948 m. iš jų suimi: I eil. iš kairės šeštą - Stasė Galdeikaitė; II eil. trečią - Jadvyga Tarvydaitė; penktą - Rūta Daukšaitė, šeštą - Danutė Jurkutė, septintą - Pranas Bartkus.

Už priklausymą Atelitininkų organizacijai jie nutilsti 25-eriems metams lagerio ir 5-eriems - tremties.

Mano Širdžial artimi žmonės

"Tremtinio" Nr. 14 (71) V. Rimailos straipsnyje "Prisimena Palangos ir Kretingos gimnazijos pogrindininkai" yra jo užrašytas į mano, Rūtos Daukšaitės-Aleksonienės, pasakojimas. Norėčiau kai ką patikslinti.

1941 m. išvengėme vežimo, nes prasidėjo karas, o į Svediją bégome 1944 m., artinantis frontui. 1949 m. išvėzė mano mamą su mažamečiais vaikais, bet aš jau buvau suimta 1948 m. Tad negalejau grįžti į Lietuvą. Nebuvo nuteista kategorai, o tik 25 m. lagerio. Mano vyras ypatingu reprezijų nepatyrė: jo tik keletą metų ne-registravo Kaune.

Štai žiupsnelis prisiminimui apie artimus tų laikų žmones.

1942 m. išlaikiai egzaminus į Palangos gimnazijos trečią klasę. Tarp kitų mokiniai sutikau į Steponą Skersį - guvų išdykių pokštinišką. Mokėsi vidutiniškai, nes turėjo būti draugu ir aibė pašalinių reikalių. Kartu išlaikydavome, kartais kreida rašindavome ant tvorų "Hitler kaputis". Raudonajam siaubui artejant, 1944 m. rugpjūčio 10 d. mūsų šeimai bėgo į Svediją. Nepasiekus pateko į Vokietiją. Po metų grįžau į Palangą, kur iš naujo kūrėsi gimnazija. Lankau penktą klasę, Steponas - še-

tą. Pradėjome susitikinėti. Mama ir manė labai kamavo saugumas dėl tėvelio. Karta pasiskundžiau Steponui, jog NKVD galvoja tévą esant miške ir mus įkyrį sekā. Stepas po to sutikau negreit. Pasakė man: "Tavo tėvelio Zemaitijos miškuose nėra. Žinios tikslios." Prisipažinau, kad tėvelis Svedijoje, su juo net susirašinėjau būdama Vokietijoje. Stepas pasisakė turis ryšių su partizanais. Mūsų draugystė survirėjo. Atnesdavo "Nerimanto" kuopos leidžiamų lakraštelių.

I mūsų gimnaziją įstojo broliai Vytautas ir Apolinaras Grabiai. Visi greitai susibūlavome - mus siejo viena idėja. Vytautas, Steponas ir aš valdiklio senojo parko takeliais, ginčydavome, svajojome.

Daug kalbedavome apie ateitį. Degėm noru prisidėti prie kovos dėl Lietuvos Neprisklausomybės.

Staiga Apolinaras išėjo į milžką, tapo būrio vadu - Vaidila, sakėsi norėjės sudrausinti miškinius, kai še pradėjo išgerinėti.

Vytukas dingo į gimnazijos. Brolių Grabiai kaip meteoras nužiūvė mūsų padangę ir, deja, sudegė...

Stepono pradėjo ieškoti saugumas - jis išėjo partizanauti.

Gretai Vaidila žuvo. Likę draugai

labai sielvartavo, nes neteko geriausiu vyru. Vadu išsirinko Stepona-Kova, Palangos ir Joskaudų miškai nedideli, juose galėjai laikytis tik pedideliai būreliai. Slapstytis nebuvo sunku. Kovas šventai vykdė Vaidilos tradicijas - garbingai kovoti, nedaryti gėdos partizanams.

Šu Steponu susitikdavome vis rečiau... Prieš pat areštą 1948 m. gegužėje mudvė su klasioke Danute J. Krentingioje netikėtai sutikome Vytuką. Apsidžiaugėm - senokai matėmės. Jis nusivedė mus prie upelio, kad kas nepamatytu mūsų kartu. Bijojoje paliesti jam skaudžią temą, bet pasakoti pradėjo jis pats...

"Miegū - girdžiu: skamba bažnyčios varpal. Matau upelį, per jį plaukia brolis ir dar keletas vyru. Staiga žūvia - vanduo rausta nuo krauso. Stribai ištraukia sužeistusios, spardo. Skamba bažnyčios varpal... Soku iš lovos - nesuprantu: sapnavau ar iš tikro mačiau. Atsipeikėjės išbėgė į miestelį. Žmonės būrėjosi prie bažnyčios, tyliai šuusto alaras - krito partizanai. Neklausinėjau - žinojau, kad žuvę brolis. Ir dabar man neaisku: sapnavau ar mačiau. (Vanagas panaijai aprašo jų žuvimo aplinkybes: eidami į štabą, Vaidila, Sakalas ir Kovas pateko į apsuptyj. Kovas metė į kaimą ir jam pasisekė pabėgti. Kiti bėgo į miškelį ir plaukdami per upelį žuvę.)

Daugiau nebebasimatėme. Mus greitai suėmė, teisė į išvėzė į Sibiro lagerius. Vytukas žuvo. Krito ir Kovo brolis Antanas Skersys. Genys.

Pateko į stribų rankas į Steponas Skersys-Kovas. Apsupo į bunkeryje Lazdininkuose. Suėmė sunkiai sužesta, be sąmonės. Nuvežė į Kretingą. Atsipeikėjės pamatė priešais sėdinčią, baltai apsirengusią "seselę", kuri aškino, kad patekes pas gerus žmones. Steponas nepatikėjės nusiplėše, tvarsčius ir nukraujavęs mirė.

Žuvo mokslo draugai - artimi, brangūs širdžiai žmonės. Išėjo iš gyvenimo jauni, talentingi, daug naujų galejė duoti Lietuvių jaunuoliui. Užmiršė asmeninius interesus, jie galvojo tik apie Tėvynę. Gal šiandien, suniaišas laikais mūsų idealizmas atrodė juokingas. Bet mes buvome tokie. Jei jie šiandien atsikėlė, raudotų kartu su manimi. Iš kur mu myse tiek pykčio, neapykantos, karito, valdžios ir turto troškimio? Jiems nereikėjo nei dvarų, nei garbės, nei ministrų portfelii. Savo jaunas gyvybes jie sudėjo ant Lietuvos Neprisklausomybės aukuro.

Rūta DAUKŠAITĖ-ALEKSONIENĖ

Banga, Vilnelė, Baltija

Kiek svajonių šviesli, kiek ramių vakarų
Širdyje aš turia užsislaptint -
Kad kovoti eitnu, net mylę negaliu.

Vienas tikslas - Tėvynę
apginti...
(1947 m.)

Esu gimusi Palangos apskr. Villiūnės kaime. Augome 12 vaikų. Tėvai buvo neturtingi ūkininkai. Aš buvau jauniausia. Po mano gimimo mirė mama, o sulaukusi astuonių, netekau tėvą. Augino itėvai. 1941 m. pradėjau mokytis Palangos gimnazijoje. Jie nelabai norėjo manęs leisti į mokslus, bet aš verčiausi, ir ten buvau pirmutinė. Visa mūsų klasė lenkė galvos okupantams. Tokia buvau ir aš. 1947 m. pakviesta moksleivius Bronės Kalvalytės, įstoja į slaptą ateitininkų organizaciją. Ten rasydavau patriotinius raidinius apie Lietuvos senovės šeimą, kylėdavau į partizanų laikraštelių raidinius ir aibės. Jie paskyrė kontrolierę. Teko į taigoje milžką kirsti, ir bado, laitų kirsti. Bet nebėjau enkaudėti niekur, ir nenulenkiai įėjau galvą. 1955 m. išėjau į laisvę. Apisėjau Kaune, pas seserį. Tėvų sodyba Palangoje jau buvo sunaikinta, o įėjiai - įvairūti į Sibirą. Dirbdama baigiau vid. mokyklą ir ekonomikos technikumą. Stodai aukštaičiai mokykla man buvo užkirsti visi keturios, nors septyni mano palangiliukai padarogai ir buvo išspranašavę moksliškinės ateities.

1992 m. spalis

TREMTINYS

Informatorius prisipažišta

MUMS RAŠO

Lietuvos Politinių kalinių ir tremtinių sajungai

PAREIŠKIMAS

Praslinko daugel metų nuo to laiko, kai buvau sulaikytas už partizaninę veiklą.

Buvau partizanu ryšininkas. Viečinių komunistų įtarimais, turėjau pasišalinti iš savo vietovės. Bet, likvidavus partizanu slėptuvę ir suėmus mano ryšininkę, pakliuvau ir aš.

Mano likimas buvo aiškus: kankinio mirtis arba, jei iškėsiu kankinimus - lagerius.

Ir tada man buvo pasiūlta tarnauti jems... Per parą lierė apsispresti. Partizanai nebuvu esu laisve. Maniau, kad žvėres kaip kankinys Tėvynėi naudos neduošiu, o išėjęs į laisvę vėl kovosiu už Lietuvą. Juk mane dauguma partizanu pažinojo asmenį, net ir jų vadai, nes partizanus šaliai, jems padėjau. Negi jie manim nepatikė?

Taigi enkavedistai, mane laimėje, paleido į laisvę. Tiesa, aš jems sakau, kad esu mažamokslis ir galbūt nesugebėsi tinkamai dirbti. Gavęs užduotį, kreipiausi į gerai pažista-

mus dorus žmones, kad jie man padėtų. Išsiskinau savo padėti, planus. Iš vieno gavau gerų patarimų, kuriais vadovaudamas, ačiū Dievui, dar ir šiandien esu gyvas. Enkavedistai man sakydavo, kad tik aš turia iš jų naudos, o jie iš manęs - jokios. Gal jie suprato, kad aš juos apgaudinėju, o gal manė, kad nesugebu ar bijau kai kurios užduotis atlikti.

Taip išvargau tris metus, neduodamas jems jokios naudos. Po Stalino mirties iš "vyrų" žyliai paliko.

Xa dardu žmonės gyri, kurie viską apie mane žinojo ir patariėjo, kaip elgtis. Jie ir dabar pataria tylėti ir raimiai baigti gyvenimą. Bet aš noriu žinoti, ar aš esu kaltas prieš savo Tėvynę, ar esu jai nusipelnęs.

Kiekvieną "Tremtinio" straipsnį perskaityau su ašaromis akys, taigi prašau teisti ir išteisinti mane ir parašyti "Tremtinyje" atsakymą į mano pareiškimą. Jei pripažinsite mane rezistencijos dalyviu, parašysiu smulkiau.

A.I.

Perskaiciav "Tremtinio" Nr. 17 (74) straipsnį "Neužmirstama data" apie Tauragės raj. Skaudvilėje įvykusį rugsėjo 23 d. minėjimą ir noriu kai ką pastiklini. Čia nurodytas šio kilnaus darbo iniciatorius J. Bastys - mums, staciūsiems paminklą žuvusiem rezistentams, nežinomas. Paminklą pastatyti kilo mintis man. Mat 1951 m. kovo 19 naktį, kai buvau suimtas Skaudvilės raj., Mažintų km., bunkeryje žuvo mano sesuo Aldona Gedutė-Mišelienė, jos vyras Vladas Mišekis ir Algys Žvirblis. 1990 m. kreipiausi į Skaudvilės m. Sąjūdžio pirmininką R. Paulauską (dabar gimnazijos direktorių) ir sutarėme žuvusius pagerbti. Pats sumaniau paminklo projektą. Daug padėjo Savivaldybė, Tauragės raj., Skaudvilės gyventojai, mokytojai.

Alfonas GEDUTIS

Gerb. Redakcija,

Atleiskite, kad aš, rašydamas apie Skaudvilės rezistentams pastatyta paminklą, nurodžiau ne tą pavarde žmogaus, kuris tvarkė čia partizanų kampus. Iš tiesų šio kilnaus darbo iniciatorius buvo Alfonsas Gedutis.

Jis labai išišeides ir žada mane duoti į teisma. Ką daryti? Norėčiau "Tremtinio" laikraštyje atsprašyti gerb. A. Gedučio ir Redakcijos.

Gediminas KATINAS

cesija iš Baršių kaimo į Juodupę. Du vyrai traukė ratukus. Ant jų buvo uždėtasis karsto galas, o antrajį karsto galą perjuose gražiu rankšluosčiu nešė kiti du vyrai. Karsto šonuose ėjo mergaitės su geliu puokštėmis rankose. Giedoriai traukė giesmę "Iš širdies gelmių šaukiuosi tave, viešpa tie!"

Visame pasaulyje mirusieji pagarbiai laidojami. Mūsų proseneliai, seneliai ir tėvai amžiaus tikslo sielos pomirtini gyvenimą ir gerbė mirusius. Tik komunistai užsigiedė padarysti mus bedūsias gyvuliais.

Kun. J. Jūravičio pasakojimą užraše kun. Viktoras ŠAUKLYS

Keistos laidotuvės

1964 m. birželio pabaigoje Jakubėnas iš Rokiškio raj. Baršių km. bėdavojosi klebonui, kad koloklio pirminkas griežtais atsisakės duoti kuo parvežti kunigą sergančią žmonai. Tada kunigas dviračiu nuvažiavo pas ligonį.

Jakubėnienė netrukus mirė. Reikėjo laidoti. Parapijos kapinės - už 9 km. Prašė pirminką (jis buvo ir partijos sekretorius) mašiną ar arkliu, bet tas griežtais atsisakė:

- Žinot ką, vyrai, užsidėdame karstą ant ratukų ir vežam į Juodupę. Devyni kilometrai - ne kelionė.

Giminaičiai tarėsi, kas daryti. Pagaliau vienas pagyvenęs kolukietis sako:

- Žinot ką, vyrai, užsidėdame karstą ant ratukų ir vežam į Juodupę. Devyni kilometrai - ne kelionė.

Kaip sakyta, taip ir padaryta. Kitos dienos popietė išėjo gedulinė pro-

Sovietinės valdžios metais "savijų" partokratu nusižengimai įstatymui (pilknaudžiavimas tarnybine padėtimi, kyšininkavimas, įvairūs padėtiavimai ir kiti nusižaltimai) buvo laikomi partokrato tarnybine neskėme. Tokius visuomenės smerkinimus veikėjus perkeldavo į kitas, nuožalesnes vietas, pavyzdžiu, į Šilutę, Šilalę, Lazdijus, Rokiškį ir kitur. Komunistų partijos įstatuose buvo nurodyta, kad partijos narys negali būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn, kol nebus pašalintas iš partijos. Tai - didžiulė privilegija partijai ir jos nariams.

Bolševikmečių labai daug įstatymų, vyriausybės nutarimų ir potvarkių buvo priimami ir slepiami nuo visuomenės. Slaptumo grupės atžymos buvo įtvirios: absolucių slaptai (sovietinis, soveršenio sekretas) (SS), visiškai slaptai (SS), slaptai (S). Jie buvo neskelbiami spaudoje,

skirti tik tamybiniams naudojimui.

Labai įdomus Lietuvos KP CK ir Ministrų Tarybos 1977 m. rugėjo 12 d. nutarimas Nr. 324 "Dėl atleistų nuo pagrindinių pareigų partinių, profesininių ir komajunimo darbuotojų premijavimo". Šiuo nutarimu numatyta iš imonių fondo skirti 2,5 mėnesinį atlyginimo dydžio metines premijas atleistiesiems partijos, profesinėms ir komajunimo darbuotojams. Šiuo neteisetu nutarimu partokratai naudojosi 13 metų. Ir jis buvo pažymėtas pastaba "Neskelbti spaudoje". Tai tik vienas sovietinės visuomenės apliešimo būdas.

Atėjo laikas rimtai susirūpinti ir visiems laikams atsiriboti nuo tokios "demokratijos" idėjų garbintojų. Per rinkimus į Seimą turėtume apsis-

Gyvenome Lužesne, netoli Vilnius. Ten hitlerininkai, įsiveržę į mišką trobą, pastatę tėti prie sienos, paklausė: "Komunist?" Tėtis papurtė galvą ir atsakė: "Evangelist". Jis buvo tikras evangelikas baptistas. Baptistai nerūko, nevarotoja svaigalą, nei ma į rankas ginklo ir laikosi Dešimties Dievo įsakymų.

Pirmaisiais sovietų metais jis už tuos religinius įsitikinimus buvo nuožestas ir išvežtas kasti garsuji Belomo kanalą. Grįžo į jau netekęs sveikatos.

Hitlerininkai parbološkė tėtį ant grindų ir labai suspardė. Gal jie žodži "evangelist" suprato, kaip "komunist"? Netrukus jis mirė.

Prie mūsų kaimo jaunas partizanas nušovė vokiečių karininką. Visusto kaimo gyventojus sušaudė mūsų Lužesno miestelio pakraštyje (šaudė paskubomis - po egzekucijos kilnojasi).

Vėliau tam didvyriui ir hitlerininkų aukoms čia buvo pastatyti paminklai.

Po egzekucijos pradėjo tremti Luženo žmonės. Ištremė ir mūs. Atskyrė teta Olga, nes buvo sveika, jauna (ja vėliau išvežė darbams į Lenkiją). Atskyre ir dėdė Aleksiejus, tačiau jam vėliau pavyko pabėgti ir prisijungti prie tremtinii kolonus, kai mūs varė iš Baltarusijos. Nuo to laiko jis buvo su mums.

Kelyje teko nakvoti po atviru dangumi, badouti. Pasisekė Daugpilio geležinkelio stotyje - geraisidė latvė davė kepalį duonos. Mano senelė Natalija Zacharova buvo latvė.

Pagalau mus nugabeno į Kauno antrąją fortą, esantį prie aerodromo. Čia įrengtose dujuose kamerose buvo žudomi žydai ir kitų tautybių žmonės.

Mūsų šeima pateko tarp šiuo pasmerktų todėl, kad mes buvome iš partizanų krašto. Be to, senelis savo namuose buvo prisilaudejus žydų su dukrele. Ir dar - senelio pavadė buvo Chaisov, lyg žydiška, lyg vokiška. Taigi kažkuriam gestapininkui kilo abejonė - ką daryti su mano senele Natalija Chaisova, dėdė Aleksiejumi

Chaisovu, teta Ana Chaisova, su mano mama, manimis ir broliuku, kol išaiškino, kad mes kili į pravoslavą.

Mirtis nuo mūsų pasitraukė - mus išvežė į Alytaus konklagjerį, įkurta caro laikų kareivinėse. Cia sušaudyta tūkstančiai žydų, raudonųjų karo belaisvių ir civilių žmonių.

Tame lageryje iš belaisvių vaikų buvo imamas kraujas ir siuntamas į frontą. Gydytojai esesininkai neimėdavo prasto kraują, buvo atrenkami sveiki vaikai. Jie buvo net geriau maitinami. Ne vienam tojui priversti nė donorystė baigdavosi mirtimi.

Dar vienas keistokas epizodas iš Alytaus konklagjerio.

Alytaus konklageryje belaisvės moterys rušiuodavo nukirptus aukų plaukus - pagal spalvą ir ilgi. Iš plaukų buvo kažkas gaminamas.

Medžių, ypač liepu, lapai gelbėjo žmones nuo bado. Mūsų apdairi senelė ir mama turėjo iš namų pasiūmėti lino rakdarbių ir kitokijų vertingų smulkmenų. Sargybiniai senelė, kaip ir kitus, išleisdamo iš lagerio. Ji mainyda tuo dailkelius į duoną. Sekėsi, kad kalbėjo lietuviškai.

Siautėjo epidemijos, ypač šiltinė. Iš lento paskubomis sukalta keturakūčiai gultai pilni sergančių išseiskusių žmonių. Miršta - gerai - nereikia nei šovinių gadinti...

Mama išgelbėjo lietuvis gydytojas, deja, man nepavyksta sužinoti jo pavardės - tiek metų praėjė.

Paskui susirgome abu su broliuku. Až išsikapsčiau, o jis mirė. Sunykės ir pamėlės į kūnelis buvo īvyniotas į drobulę, įdėtas į valstietišką vėžimą prie kitų tokio pat likimo vaiku ir išvežtas pro konklagjerio vartus į netoli ese ošiantį pušyną.

Alytaus konklageryje mūsų šeima išbuvo neligai. Vieną Saulėtą dieną kartu su kita vokiečiai mus nuvarė prie Nemuno (manėme - skandins), susodino į baržas ir nuplukdė į Klaipėdą. Išrikiavo aikštėje eilėmis ir leido ūkininkams pasirinkti. Mūsų

šeimą pasirinko ūkininkas nuo Šilutės. Parsivežė vežimų ir apgyvendino tvarte, už spylgiuoto aptvaro. Prieš tai jie laikė lenkų karą belaisvių. Dibrti pas tą ūkininką buvo geriau negu gyventi mirties glebyje.

1944 m. spalio mén. ūkininkas su visa šeimyna išskraustė. Likome mes ir dvi šeimos. Prie namų buvo dideli šiltinai. Viena naktį raudonieji laukė, manydami, kad tai kariniai objektais, sodybą smarkiai bombardavo. Bet išsigelbėti mums pasisekė.

Beje, Alytaus konklageryje vokiečiai sušaudė vienuoli, kuris savanoriškai patekę į tą mirties pragara gelbėjo žmones. Jis buvo mokytas, gabenės už kitus, kilniaiširdis. Gaila, kad nežinau nei jo vardo, nei pavardės, nei tikėjimo. Vienuliolis samoninės paaukojo savo gyvybę už pasmerktų laisvę. Mūs jis buvo kaip stebuklas, nes aplinkiai buvo išlaidėti karas, smurtais, neapykama, liejosi kraujas... Žmogus dažnai tampa istorinių aplinkybių auka. Nė savo noru atsidiuria Lietuvos, bet įstatmai tremtiniai mūsų neprapažista.

Alytuje prie caro laikais statytu kareivinių (dabar čia gyvena desantininkai) nėra netgi lentelės, kad Antrojo pasaulinio karo metais čia buvo konklagjeris.

Alaksandras MOROZOVAS
Tauragė

Chaisovu, teta Ana Chaisova, su mano mama, manimis ir broliuku, kol išaiškino, kad mes kili į pravoslavą.

Mirtis nuo mūsų pasitraukė - mus išvežė į Alytaus konklagjerį, įkurta caro laikų kareivinėse. Cia sušaudyta tūkstančiai žydų, raudonųjų karo belaisvių.

Beje, Alytaus konklageryje vokiečiai sušaudė vienuoli, kuris savanoriškai patekę į tą mirties pragara gelbėjo žmones. Jis buvo mokytas, gabenės už kitus, kilniaiširdis. Gaila, kad nežinau nei jo vardo, nei pavardės, nei tikėjimo. Vienuliolis samoninės paaukojo savo gyvybę už pasmerktų laisvę. Mūs jis buvo kaip stebuklas, nes aplinkiai buvo išlaidėti karas, smurtais, neapykama, liejosi kraujas... Žmogus dažnai tampa istorinių aplinkybių auka. Nė savo noru atsidiuria Lietuvos, bet įstatmai tremtiniai mūsų neprapažista.

Alytuje prie caro laikais statytu kareivinių (dabar čia gyvena desantininkai) nėra netgi lentelės, kad Antrojo pasaulinio karo metais čia buvo konklagjeris.

Alaksandras MOROZOVAS
Tauragė

Chaisovu, teta Ana Chaisova, su mano mama, manimis ir broliuku, kol išaiškino, kad mes kili į pravoslavą.

Mirtis nuo mūsų pasitraukė - mus išvežė į Alytaus konklagjerį, įkurta caro laikų kareivinėse. Cia sušaudyta tūkstančiai žydų, raudonųjų karo belaisvių.

Beje, Alytaus konklageryje vokiečiai sušaudė vienuoli, kuris savanoriškai patekę į tą mirties pragara gelbėjo žmones. Jis buvo mokytas, gabenės už kitus, kilniaiširdis. Gaila, kad nežinau nei jo vardo, nei pavardės, nei tikėjimo. Vienuliolis samoninės paaukojo savo gyvybę už pasmerktų laisvę. Mūs jis buvo kaip stebuklas, nes aplinkiai buvo išlaidėti karas, smurtais, neapykama, liejosi kraujas... Žmogus dažnai tampa istorinių aplinkybių auka. Nė savo noru atsidiuria Lietuvos, bet įstatmai tremtiniai mūsų neprapažista.

Alytuje prie caro laikais statytu kareivinių (dabar čia gyvena desantininkai) nėra netgi lentelės, kad Antrojo pas

IVYKIAI

SKARDUPIAI. Rugsėjo 15 d. čia suvažiavę iš tolimiausių Lietuvos kampelių buve partizanai, ryšininkai, rėmėjai, jų palikuonys, artimieji, rinkosi prie senosios Skardupių klebonijos pažymėti Lietuvos partizanų "Tauro" apygardos įkūrimo metines.

Žmonių minia būrėsi prie "Tauro" apygardos įkūrėjų, apygardos štabo vadų, rinktinės vadų ir kovotoju nuotraukų stendų. Susitiko "Tauro" apygardos partizanų vaikai. Daugelis iš jų gailestingai tiek daug gera apie savo tėvus iš tėvų bendražygių lėpų - apie jų ryžta, narsą, principingumą, teislingumą, gyvybės auką.

Bažnyčia, kur buvo aukojuamos šv. Mišios už žuvusius "Tauro" apygardos partizanus, nesutalpino nė pusės atvykusiu. Po šv. Mišių visi minejimo dalyviai susirinko prie klebonijos pastato. Išsirikiavo šaulių, savanorių būriai. Suplevėsavo kovų, tautinės, Politinių kalinių ir tremtinų sajungos vėlavos. Kadangi iškilmes negalėjo dalyvauti "Tauro" apygardos ir Lietuvos išlaivinimo komiteto įkūrimo iniciatorius kun. Antanas Ylius (gydomas Šiaulių ligoninėje), atminimo lenta, skambant Lietuvos Hymnui, atidengė buvęs "Tauro" apygardos štabo darbuotojas Kazys Gurskis; kun. Paltanavičius lentą pašventino. Nuaidėjus iškilmių salvēms, padedamas Palii - Žaliuosios Sarūno kuopos partizanu ažuolų vainikas, tylos minute pagerbiama žuvusieji. Padėtos gelės ant Skardupių kapinėse palaidotų partizanų Tramvilio, Sauliaus, Seklio, "Tauro" apygardos kūrėjo, štabo darbuotojo Gudelevičiaus ir kitų partizanų kapų, gražiai žodžiais paminti jų žygdarbiai. Aidėjo giesmės, partizanų dainos, eilėraštiai.

Aldona VILUTIENĖ

JURBARKAS. Rugsėjo 29 d. Jurbarko bažnyčioje buvo pašarvoti keturių karžygių partizanų palaiakai. Savanorio sūnus Izidorius Butkus, g. 1924 m., kovose už Lietuvą žuvo 1945 m. Butkienė paslapčia savo vaiko lavoną naktį išskasę ir, nusivežus į sodybą, palaidojo. Juknos palaiakai per visą žiemą išgulėjo pasiepti po édiom, vėliau palaidoti sode. O susisprogdinę K. Gobys ir A. Masiulis buvo pakasti darže.

Labai jaudinčiai kapinėse kalbėjo buvęs politinis kalintas, rajono deputatas Antanas Kasiulis.

Jurbarko politinių kalinių ir tremtinų choras, vadovaujamas muzikos mokyklos direktorės Marijos Tautkuvienės, padainavo keletą dainų. Tylos minute pagerbus žuvusiu atminimą, Lietuvos partizanų priesaiką perskaitė D. Garnienė. V. Meškauskas papasakojo kiekvieno kovotojo palaidojimo istorija.

Kalbėjo dar keletas partizanų bendražygių. Nuaidėjus salvēms, keturi karsteliai su partizanų palaiakais, palaiminti Jurbarko klebono A. Slavinsko, buvo nuleisti į amžino poilsio vietą.

A. JOMANTAS

MUMS RAŠO

Pagaliau prisiminėme

Ašmenos katalikų kapinėse yra didelis broliškas kapas. Iki šiol jis buvo visiškai užmirštas, apleistas. Sie- met nuvažiavę buvome malonai nustebinti: pasidarbinta kastuvalis, dalgiu, iš gėlių sudarytas Vyčio kryžius, gediminaičių stulpai.

Šiam broliškame kape ilisi 30 LVR Kauno pulko 301 bataliono 1-3 kuopų išdavikiose kautynėse su lenku, partizanais žuvusiu kariu. Tarp jų ir antros kuopos vadas kpt. Počebutas. Kautynės vyko 1944 m. gegužės 13-14 naktį.

Kariai palaidoti be karstu. Vietinė močiutė pasakojo savo akimis mačiūsi laidotuves - paklotą ir apklotą eglį.

Šakiai. Dar tada buvo aptverta tvorelė, pastatytas medžio kryžius. Tvorelė per pusę šimtmečio baigia nykti, kryžiaus nelike.

Norisi kreiptis į ten besilišinčius artimuosius - nuvažiuokime retkarčiais ištraukti besikalanią piktžolę, pasodinti gėlę, sukalbėti maldą ir nulenkti galvą iš jaunuolių didvyriškumui. Juk jie buvo savanoriai, ēję kovoti už Lietuvą prieš fašistus. Neleiskime vėl suvešetėti užmarštis piktžolėm.

Nuoširdžiausiai ačiū darbšioms rankoms, prikelusioms jų atminimą.

D.BANKUTĖ

Kudirkos Naumiestis

PO TO, KAI RAŠEME

Kliauzys ar Martynas Klausius?

"Tremtinio" 13(70)-ame numerje išspausdintame Tado Dantos straipsnyje minima Joniškio partizanų būriu (ir kartu visos Šiaurės Lietuvos partizanų) vado leitenanto Kliauzio, išduoto ir žuvusio 1946 m. Latvijos miškuose, pavardė. Manau, kad ši pavardė išskraiptyta. Iš tiesų tai turbūt iš Joniškio apylininkų kiles Lietuvos karų mokyklą kariūnu aspirantų bėges atsargos jaun. leit. Martynas Kliausius-Kliausevičius, vienas iš aktyviausių 1941 m. birželio sukilimo Lietuvoje dalyvių ir organizatoriu Kauno radiofone.

Su juo tuomet man teko artimai bendrauti, stebeti jo drąsa, sumanumą, atsakingiausiomis sukilimo ir nepaprastųjų aktu per sukilėlių valdomą radiją skelbimų valandomis.

Nors praejusias ir šiai metais, minint 1941 m. birželio sukilimo metines, spaudoje, per radija, televiziją apie tuos įvykius daug pasakota, tačiau neteko girdėti minint Martyno Kliausiaus pavardęs. O juk jis, tuo metinis vieno iš Kauno radiofono skyrių viršininkas, žinomas Lietuvos radio mėgėjas, entuziastingas konspiratyvinės veiklos aktyvistas, sukilimo dienomis buvo labai svarbus tarpininkas tarp Kauno radiofono ir Kauno radijo stoties sukilėlių. Apie jį ir jo vaidmenį anomis dienomis (del suprantamų priežascių neminėdamas tikrosios pavardės) jau prie-

Algirdas GRISKINAS

Lapkričio 7 d. 11 val. Šakiai raj. Lekėčių bažnyčioje bus aukojamas šv. Mišios už žuvusius laisvės kovotojus. Po šv. Mišių bus šventinamas paminklas Jancių girininkijoje, 95 kvartale, Valkų kalvoje.

Maiolaiškių kviečiame dalyvauti.

Alina DIRMAITĖ, kilusi nuo Utenos, 1948 m. buvo ištremta į Krasnojarsko kr., Mansko raj., Kalbinskovo miškų ūki, Skotopragoną. Leidus išvykti pas artimuosius, išvyko į Tomską, kur buvo ištremti tébai. A. Dirmaitės ir ką nors apie ją žinančių ieško kartu tremtyje buvusi Salomėja PUDOKIENE, Šodu 37 Žem. Naumiestis, 5751 Silutės raj.

Antanas SURVILA, Juozo, gyveno Raseinių raj. (dabar Jurbarko raj.), Girkalnio parapijoje, Zagriausio km. Pas jį dažnai užsidavavo ir sovietų partizanai. Jis ir kaimynai Strelkų suėmė 1944 m. vasara. Telsė pagal 58 str. Nužudė jį 1945 m. rugpjūčio 8 d. Gorkio lag. Praėjus metams po mirties, reabilitavo. Kartu kalėjusiui ieško Izidorius JOCIUS, Žemaičių 158, Kaunas, tel. 228066.

ATSILIEPKITEI

je užrašas rusų kalba (žiūr. faksimile).

Rašykite Alfredui GIRDVAINIUI, Čiobiškio 10-10, 2010 Vilnius, tel. 424368, 745416.

Leonardas PETRAUSKAS, kalėjo Kazachijoje, Kingyro, Džezkazgano, Balchašo, Karagandos, Spasko ir kituose lagriuose. 1954 m. spalio ar lapkričio mėn. Džezdy lag. (Kazachijoje) jam buvo sutrupinta dešinės kojos pėda. Ligoninėje lankėdu kūnigai (pavarðių neprisimena). Tame pačiaame lageryje kalėjose.

Juozas MIKLŪŠIS

jo Juozas MIKLŪŠIS, Stasys VALIKAS ir kiti. Atsiliepkite, kas atsimenate L. Petrauską ir galite paliudyti dėl invalidumo gavimo. Rašykite L. Petrauskui, Bitininkų 33, Kaunas.

Etu buvusi Kemerovo srit. Marijansko, vėliau Suslovo raj. 2-ojo lagpunktų (p/d 247/7) politinė kaline. Norečiau padėkoti lietuviems savo likimo draugėms, kurios man padėjo ištverti baisių lagerio košmarą. Siunčiu nuotrauką, kurioje esu kartu su jomis 1956 m. gegužės mėn. Joje néra tik tą dieną dirbusių lietuvių. Aš sėdžiu iš dešinės pirmą, apsilikusi iš ukrainietės pasiskolinta palaidinuke. Savo rūbų jau beveik neturėjau.

Visos šioje nuotraukoje esančios lietuvių iš šio lagerio 1956 m. liepos mėn. buvo paleistos, bet, grįžusi į Lietuvą, aš jų niekada nesutikau. Atsiliepkite, gerosios mano seselės. Rašykite man adresu: Kapsų 22-54, Vilnius 2038.

Janina GAIŽUTYTĖ

SKELBIMAI

Prašome paliudyti apie šiuos rezistencijos dalyvius, norinčius gauti rezistencijos dalyvio pažymą: Antanas Jakutis, veikės Tauragės raj.; Antanas Ivanauskas, Stasys Sadauskas, veikė Kauno raj.; Viktoras Kraujutaitis, Albinas Navikas, Marija Navikienė, Ona Skilandienė, veikė Vilniavisko raj.; Gustavas Venckevičius, Blenda Kvarauskienė, veikė Kauno m.; Teresė Genovaitė Bagdonienė, Petras Vilėniukis (po mirties), Bronius Vilėniukis (po mirties), veikė Panevėžio raj.; Salomėja Valantinienė (po mirties), veikė Švenčionių raj.; Juozas Ziliėnas, veikė Ignalinos raj.; Karolis Dalinkėvicius, veikė Ukmergės raj.

Atsiliepimus prašome siusti LPKT斯 tarybai, K. Donelaičio 70b, 3000 Kaunas.

Šakių raj., Jančių girininkijos 95 kvartale (Valkų kalvoje) norima pastatyti paminkla žuvusiu "Tauro" apygardos "Zalgirio" rinktinės partizanų atminimui. LPKTS Šakių bendrija prašo atsiliepti gyvus likusius kautynių dalyvius, žuvusiu gimines ir artimuosius, visus, prisimenant čia kautynes Valkų kalvoje. Prašome skambinti telefonu 52698, Edvardui GUOGAI, Šakių.

Kėdainių krašto žmonės!

Artėja Vélinės... Prisiminsime mirusius, aplankysime jų kapus, pažusime su jais... bet ar su visais?

Juk dar yra Lietuvoje mažai žinomų kapų. Tai kovotojų už Lietuvos neprisklausomybę kapai. Juk nežinomų žmonių nebuvę, yra žinančių apie juos. Atsiliepkite!

Spalio 17 d. 11 val. kviečiame į Kėdainių savivaldybės rūmus visus, ką nors žinančius apie dar neįšaiškintus laisves gynėjų kapus.

Rašykite adresu: LPKTS Kėdainių skyriui, Basanavičiaus 36, Kėdainiai, skambinkite telefonu 56259 pirmadieniais, trečadieniais, penktadieniais nuo 9 iki 13 val. ar namų tel. 30602, 30249.

Redaktorė Vanda PODERYTĖ,

lit. redaktorė Danutė BARTULIENĖ,

techninė redaktorė Birutė OKSAITĖ

"TREMTINYS"

1992 m. spalio 15 d. Nr. 19(76). SL 289.

Kaina su akciju 4 tal. Prenumeratoriams 1 tal.

Mūsų adresas: 3000 Kaunas, Donelaičio 70^b, tel. 209530

Redkolegija: Juozas ENČERIS, Algirdas

MARKŪNAS, Natalija PUPEKIENĖ,

Dalia KUODYTĖ, Alfredas SMAILYS